

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

ANALÝZA HOSPODAŘENÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE
MALTÉZSKÁ POMOC, O.P.S.

Diplomová práce

Autor: Bc. Karel Smetana

Vedoucí práce: Doc. Ing. Richard Pospíšil, Ph.D.

Olomouc 2014

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. SMETANA Karel	Na Výsluní I 814, Dolní Němčí	F120492

TÉMA ČESKY:

Analýza hospodaření neziskové organizace Maltézská pomoc, o.p.s.

NÁZEV ANGLICKY:

Economic Analysis of the Non-profit Organization Maltézská pomoc, o.p.s.

VEDOUcí PRÁCE:

Doc. Ing. Richard Pospíšil, Ph.D. - KAE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem této diplomové práce je analýza a zhodnocení hospodaření neziskové organizace Maltézská pomoc, o.p.s. a zjištění jejího významu pro společnost z hlediska veřejných financí.

- Právní a společenské postavení nestátních neziskových organizací v ČR.
- Představení organizace, u níž je analýza prováděna.
- Teoretická podstata hospodaření neziskových organizací ČR.
- Dotazníkový průzkum veřejného mínění potřebnosti neziskových organizací v občanské společnosti.
- Analýza hospodaření organizace.
- Zhodnocení analýzy a veřejného mínění.
- Pravidelné konzultace s vedoucím práce.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- [1]BOUKAL, Petr, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe). Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2009, 303 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-245-1650-9.HAMERNÍKOVÁ, Bojka, Helena
- [2]JURAJDOVÁ, Hana, Jan ŠELEŠOVSKÝ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. Účetnictví, daně, audit a financování územních samosprávních celků a organizací neziskového sektoru: (teorie a praxe). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 132 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 80-210-3583-8.
- [3]KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru: se zaměřením na nestátní neziskové organizace. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2000, 213 s. ISBN 80-902-7523-0.
- [4]STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

Podpis studenta:

Datum:

16. 5. 2013

Podpis vedoucího práce:

Datum:

16/5/2013

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zbývá tématem analýzy hospodaření nestátní neziskové organizace. Teoretická část práce se zaměřuje na definování a členění neziskového sektoru, specifika obecně prospěšných organizací, specifika hospodaření neziskových organizací a dobrovolnictví, které je nezbytnou součástí neziskového sektoru. V praktické části této práce je představena nezisková organizace, u níž je analýza prováděna, konstrukce hodnoty dobrovolnické práce realizované dobrovolníky v této organizaci, analýza hospodaření organizace a její zhodnocení.

Klíčová slova:

Neziskový sektor, Nestátní nezisková organizace, Obecně prospěšná společnost, Dobrovolnictví

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the topic of economic analysis of nongovernmental organizations. The theoretical part focuses on the definition and classification of the non-profit sector, the specifics of public-benefit non-profit corporation, particularities of non-profit organizations and volunteering, which is an essential part of the non-profit sector. The practical part of this work presents a non-profit organization for which the analysis is performed, the design value of volunteer work carried out by volunteers of the organization, management analysis of the organization and its evaluation.

Keywords:

The non-profit sector, Non-Governmental Organization, Public-benefit non-profit Corporation, Voluntary work.

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Analýza hospodaření neziskové organizace Maltézská pomoc, o.p.s.“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl/a jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne.

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl srdečně poděkovat panu Doc. Ing. Richardu Pospíšilovi, Ph.D. za trpělivost, cenné rady, připomínky a metodické vedení při vzniku této práce, dále bych chtěl velmi poděkovat své slečně Marii Stanislavové za trpělivost a podporu při psaní této práce a taktéž za korekturu. Poděkování také patří všem těm, kteří mi pomohli s šířením dotazníků zejména sourozencům Bc. Marii Smetanové a Janu Smetanovi. Poděkování patří i rodičům, kteří mě během studia podporovali a umožnili mi tím dostat se až k tomuto sepsání závěrečné práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 NEZISKOVÝ SEKTOR	9
1.1 ČLENĚNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	10
1.2 NESTÁTNÍ NEZISKOVÁ ORGANIZACE	14
1.3 SPECIFIKA NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	15
1.4 FINANCE A FUNDRAISING NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	15
1.5 OBECNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST (O.P.S.).....	16
1.5.1 Orgány obecně prospěšné společnosti	17
1.5.2 Financování obecně prospěšné společnosti.....	18
1.5.3 Účetnictví obecně prospěšné společnosti.....	19
1.6 MĚŘENÍ VÝKONOSTI NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	21
1.7 DANĚ V NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍCH	25
2 DOBROVOLNÍCI V NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍCH	27
2.1 EKONOMICKÁ TEORIE DOBROVOLNICTVÍ.....	28
2.2 KOMPARACE DOBROVOLNICTVÍ V ČR S JINÝMI ZÁPADNÍMI STÁTY	30
3 MALTÉZSKÁ POMOC, O.P.S.	32
3.1 SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	34
3.2 DOBROVOLNICKÉ PROGRAMY	36
3.3 STRUKTURA SPOLEČNOSTI.....	38
4 ANALÝZA NEZISKOVÉ ORGANIZACE MALTÉZSKÁ POMOC, O.P.S.	39
4.1 ZDROJE PŘÍJMŮ MALTÉZSKÉ POMOCI	39
4.2 DOBROVOLNICKÉ PROGRAMY MALTÉZSKÉ POMOCI.....	44
4.2.1 Meziroční vývoj dobrovolnických projektů Maltéžské pomoci	45
4.2.2 Ocenění dobrovolné práce.....	50
4.3 DÍLČÍ UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY	53
4.3.1 Míra autarkie Maltéžské pomoci.....	54
4.3.2 Rentabilita	57
4.3.3 Ukazatel financování.....	60
5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU	61
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	69
SEZNAM GRAFŮ	72
SEZNAM TABULEK.....	73
SEZNAM VZORCŮ	74
SEZNAM OBRÁZKŮ	75
SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

V posledních letech je nestátním neziskovým organizacím oprávněně věnována větší pozornost, což je bezprostředně způsobeno rostoucím významem a zájmem o uspokojování společenských potřeb, které realizují organizace soukromého neziskového sektoru. Tento fakt dosvědčují data Českého statistického úřadu, která ukazují neustálý růst počtu organizací působící v tomto sektoru národního hospodářství.

Tato diplomová práce se zabývá analýzou jedné konkrétní nestátní neziskové organizace, kterou je obecně prospěšná společnost Maltézská pomoc. Organizace kontinuálně navazuje na poslání svého zřizovatele, Suverénní řád maltézských rytířů, který se po staletí věnoval pomoci potřebným.

V úvodní části této práce dochází k vymezení neziskového sektoru, jenž je nedílnou součástí národního hospodářství. Práce se dále zaměřuje především na specifika nestátních neziskových organizací, potažmo obecně prospěšných společností. Teoretický rámec, dotýkající se nestátních neziskových organizací dále popisuje konkrétní odlišnosti tohoto sektoru od jiných sektorů národního hospodářství. Specifickými prvky tohoto sektoru jsou především fundraisingové aktivity, způsoby financování, vedení účetnictví a využití dobrovolnické síly při naplňování poslání a cílů organizací.

Další část práce se zabývá přímo dobrovolnictvím, tedy tím kdo je dobrovolník, co jej vede a motivuje k výkonu této práce a ukotvením dobrovolnictví v české legislativě. Dále práce nastiňuje ekonomické aspekty dobrovolnické služby a srovnává dobrovolnictví u nás a ve světě.

Třetí část diplomové práce představuje Maltézskou pomoc, o.p.s. V této části jsou popsány její aktivity, cílové skupiny a konkrétní programy, kterým se věnuje. Pro doplnění celkového přehledu o společnosti je zde nastíněna její hlavní organizační struktura.

Na tuto část navazuje analýza konkrétních ukazatelů fungování organizace. Práce sleduje vývoj těchto ukazatelů v letech 2009-2013. Pohled je zde upřen především na vývoj počtu zaměstnanců, ukazatele vývoje dobrovolnických aktivit a dílčí ukazatele finanční analýzy.

V poslední části diplomové práce dochází ke zhodnocení dílčích ukazatelů sledovaného období a návrhu na možná zlepšení. Součástí poslední kapitoly je také malý průzkum vnímání neziskových organizací a dobrovolnictví.

1 NEZISKOVÝ SEKTOR

Národní hospodářství je možné členit z hlediska principu financování na ziskový a neziskový sektor, resp. na tržní a netržní. Zisková, tedy tržní část národního hospodářství, která je financována z prostředků, jenž subjekty tohoto sektoru získají za prodej statků za tržní cenu, která se vytváří na základě poptávky na nabídky. Jak již plyne z názvu tohoto sektoru, jeho hlavní funkcí, potažmo funkcí organizací, jenž v tomto sektoru působí, je tvorba zisku. Nezisková část národního hospodářství se liší od tržního sektoru tím, že subjekty, které v ní působí a produkují statky, pro svou činnost získávají prostředky z přerozdělovacích procesů. Cílovou funkcí neziskového sektoru není vytváření finančního zisku, ale přímé dosažení užitku, který má nejčastěji formu veřejné služby.¹

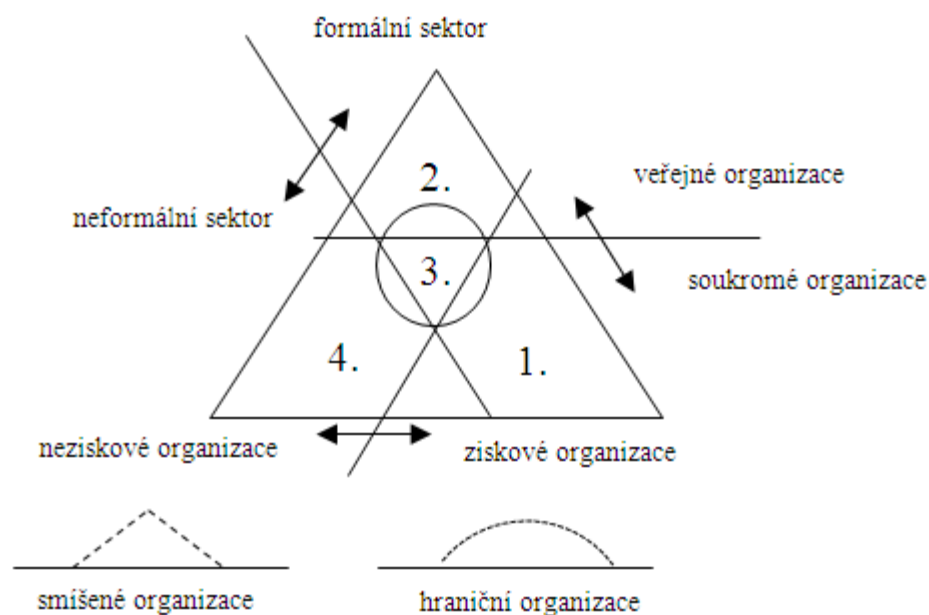
Národní hospodářství lze členit i jinými způsoby. Victor Alexis Pestoff, významný švédský ekonom, využil pro rozdělení národního hospodářství plochu trojúhelníku, kterou rozčlenil do čtyř sektorů:²

1. Ziskový soukromý sektor
2. Neziskový veřejný sektor
3. Neziskový soukromý sektor
4. Neziskový sektor domácností

¹ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

² Ibid.

Obrázek 1 Členění národního hospodářství dle Pestoffa

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2001 s.16

1.1 Členění neziskových organizací

V českém prostředí není v odborné ekonomické literatuře jednoznačná definice neziskových organizací, proto se nejčastěji vychází z definice, která byla uvedena v dřívějším znění zákona č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů § 18, odstavec 7, která uváděla, že jde o organizace, jejichž charakter má podobu právnické osoby, ale která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání. Jedná se zejména o následující typy organizací:³

- občanská sdružení,
- odborové organizace,
- politické strany a politická hnutí,
- registrované církve a náboženské společnosti,
- nadace a nadační fondy,

³ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

- obecně prospěšné společnosti,
- veřejné vysoké školy,
- veřejné výzkumné instituce,
- školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu,
- obce,
- organizační složky státu,
- kraje,
- příspěvkové organizace,
- státní fondy a subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.

Aktuální znění zákona č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů, definuje veřejně prospěšného poplatníka daně z příjmů (§ 17a odstavec 1) jako poplatníka, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním. V následujícím odstavci pak jmenuje organizace, které veřejně prospěšným poplatníkem nejsou.⁴

Výše uvedený přehled organizací není dostačující pro pochopení poslání a cílů neziskových organizací. Bohatost poslání a cílů nejrozličnějších typů neziskových organizací nám umožňuje systematizovat tyto subjekty dle následujících znaků:⁵

- podle kritéria zakladatele
- podle kritéria globálního charakteru poslání
- podle kritéria způsobu financování
- podle kritéria charakteristiky realizovaných činností

⁴ Zákon 586/1992 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů.

⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6. s.40

- podle právně organizační normy

Kritérium zakladatele

Členění neziskových organizací dle kritéria zadavatele je následující:⁶

- Organizace založené veřejnou správou. (např. státní správa, samospráva)
- Organizace založené fyzickou nebo právnickou osobou.
- Organizace, které vznikly jako veřejnoprávní instituce, tzn. předmět výkonu veřejné služby je dán, jako zákonná povinnost. (např. veřejná vysoká škola)

Kritérium globálního charakteru poslání

Dle globálního charakteru poslání organizace můžeme organizace rozčlenit na dva základní typy. Na jedné straně se jedná o veřejně prospěšné organizace a na straně druhé o organizace vzájemně prospěšné:⁷

- **Veřejně prospěšné organizace** – jedná se o organizace, jejichž předmětem zájmů je produkce veřejných a smíšených statků, které uspokojují potřeby veřejnosti. Jedná se např. o charitativní organizace, vzdělávací nebo veřejné zprávy aj.
- **Vzájemně prospěšné organizace** – jedná se o organizace, jejichž primárním cílem je vzájemná podpora skupin fyzických, případně právnických osob, jež spojuje společný zájem. Tzn. jejich posláním není, tak jako tomu je u veřejně prospěšných organizací zájem celé společnosti, ale zájem určitého okruhu osob. Jedná se například o skupiny osob kooperujících v oblasti kulturních aktivit nebo profesních zájmů.

Kritérium způsobu financování

Neziskové organizace lze členit taktéž dle kritéria financování, kde se rozlišují organizace, které jsou financované zcela z veřejných rozpočtů, organizace financované z části veřejnými rozpočty, resp. organizace, které mají zákonný nárok na příspěvek. Dále to jsou organizace, které jsou financovány různými zdroji od darů, sbírek až po vlastní

⁶ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

⁷ Ibid.

činnost a pak tu jsou organizace, které jsou financované především z výsledků výkonů svého poslání.⁸

Kritérium právně organizační normy

Dle tohoto kritéria můžeme neziskové organizace rozčlenit v zásadě na tři typy. Prvním typem jsou organizace, které jsou založené podle č. zákonů 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Druhým typem organizací dle kritéria právně organizační normy jsou organizace založené dle ostatních platných zákonů pro neziskové organizace. Třetím typem jsou organizace založené podle obchodního zákoníku, resp. zákona o obchodních korporacích a organizace s obdobným charakterem.⁹

Kritérium charakteristiky realizovaných činností

Ve vztahu k již uvedenému můžeme neziskové organizace charakterizovat znaky, které jsou společné pro všechny typy neziskových organizací nebo charakteristickými znaky, které jsou společné jen soukromým neziskovým organizacím. Společné rysy všech typů neziskových organizací jsou následující:¹⁰

- S výjimkou organizačních složek jsou všechny neziskové organizace právnickými osobami.
- Žádná nezisková organizace není založena za účelem podnikání.
- Žádná nezisková organizace není založena za účelem dosažení zisku.
- Neziskové organizace uspokojují konkrétní potřeby občanů a komunit.
- Neziskové organizace mohou, ale zároveň nemusí být financovány z veřejných rozpočtů.

⁸ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid.

Společné charakteristické znaky soukromých neziskových organizací jsou následující:¹¹

- Soukromé neziskové organizace mají ze zákona povolenou vnitřní autonomii.
- Členství v těchto organizacích je až na výjimky výhradně na bázi dobrovolnosti.
- Soukromé neziskové organizace kolem sebe vytvářejí neformální struktury sympatizantů, dle rámců legislativy, podle které byly založeny a realizují svou činnost.

1.2 Nestátní nezisková organizace

Problematika neziskového sektoru skýtá řadu úskalí a ani teoretikové tohoto oboru nemají pro nestátní neziskové organizace jednotnou definici. Mezinárodně uznávaná charakteristika nestátního neziskového sektoru vyplývá z práce profesorů Salomona a Anheiera: *In search of the non-profit sector. I: The question of definitions*. Autoři v této studii chápou neziskový sektor jako soubor institucí, které existují mimo státní sektor a zároveň slouží veřejným zájmům. Autoři definují pět základních vlastností, podle nichž jsou nestátní neziskové organizace:¹²

- 1) **Organized** (organizované): bez ohledu na to zda jsou právně registrovány, mají organizační strukturu.
- 2) **Privated** (soukromé): neziskové organizace jsou institucionálně odděleny od orgánů státní správy, a tudíž nemohou mít významnou státní podporu a v řídicích orgánech nesmí být státní úředníci. Struktura nestátních neziskových organizací je v podstatě soukromá.
- 3) **Non-profit** (neziskové): jak již z názvu vyplývá, primárním cílem neziskových organizací není vytváření zisku ve finanční podobě. To ovšem neznamená, že vytváření zisku není možné. V případě, kdy organizace generuje zisk, nepřipouští se přerozdělování takto vzniklého zisku organizace mezi vlastníky nebo jeho vedení.

¹¹ REKTORČÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

¹² ŠKARABELOVÁ, Simona. *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, 52 s. ISBN 80-239-4057-0.

Vzniklý zisk však může být použit k realizaci cílů spojených s posláním organizace.

- 4) **Self-governing** (samosprávné a nezávislé): mají vlastní strukturu a postupy, které jim umožňují kontrolu vlastních činností bez toho, aby do toho zasahoval nějaký subjekt zvenčí.
- 5) **Voluntary** (dobrovolné): typické pro neziskové organizace je to, že využívají dobrovolných účastí na svých aktivitách např. výkonem dobrovolné práce, čestnými členstvími ve správních radách aj.

1.3 Specifika nestátních neziskových organizací

Přestože pro neziskové organizace platí řada stejných principů, jako tomu je u organizací komerčních, výrazně se odlišují zejména prostředím, ve kterém se tyto organizace pohybují. Toto prostředí je značně specifické, kdy dochází k uspokojování potřeb lidí nebo společnosti, ovšem příjemci služeb nejsou schopni nebo ochotni za tyto služby platit tržní cenu. Od tohoto specifického prostředí se pak odvíjí také jejich fungování.¹³

1.4 Finance a fundraising nestátních neziskových organizací

Obecně můžeme fundraising charakterizovat z doslovného překladu, kde fundraising znamená budování finančního obnosu, jenž je určen k určitému cíli. Konkrétnější definici fundraisingu uvádí ve své knize *Základy fundraisingu a projektového managementu* autoři Machálek a Nesrstová: „*Fundraising je systematický a organizovaný proces získávání prostředků pro zajištění programových i provozních aktivit a rozvoje neziskové organizace.*“¹⁴

O něco obsáhlejší a přesnější definici fundraisingu nám předkládá Hana Kizáková ve své publikaci *Terminologie neziskového sektoru*. „*Fundraising je profesionální, cílená,*

¹³ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

¹⁴ MACHÁLEK, Petr a Jitka NESRSTOVÁ. *Základy fundraisingu a projektového managementu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 111 s. ISBN 978-80-210-5518-6.

organizačně i časově promyšlená aktivita zaměřená na vyhledávání sponzorů a získávání finančních prostředků na podporu veřejně prospěšné či dobročinné činnosti. Získávání finančních prostředků je složitý proces zapojování veřejnosti do projektu, který reaguje na lidské potřeby a je hoden finanční podpory.¹⁵

Doktorka Šobánková to ve své publikaci *Fundraising* doplňuje o zajímavou myšlenku, když tvrdí, že největší chyby ve fundraisingu, které se mohou organizace dopustit, je to, že se do této aktivity nikdy nepustí.¹⁶

Po založení neziskové organizace bývá obvykle z počátku zdrojem jen lidské nadšení a veškerá činnost je prováděna dobrovolnický. Pokud však má organizace profesionálně naplňovat cíle, pro které byla zřízena, je nezbytné, aby si svou činnost zabezpečila i finančně. Získávání prostředků, fundraising, se tedy dříve či později stává nedílnou součástí každé neziskové organizace.¹⁷ Jak vyplývá z výše uvedených definic fundraising zahrnuje různé postupy a metody získávání finančních prostředků pro zabezpečení činnosti neziskové organizace.

1.5 Obecně prospěšná společnost (o.p.s.)

Obecně prospěšná společnost je právnická osoba, která je založena podle Zákona 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů a jejím cílem je poskytovat veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek. Jak již bylo dříve zmíněno v obecné charakteristice neziskových organizací, tak i pro obecně prospěšné společnosti platí, že pokud organizace generuje nějaký zisk, musí jej využít k poskytování obecně prospěšných

¹⁵ KIZÁKOVÁ, Hana. *Terminologie neziskového sektoru* (1997) In: POLAČKOVÁ, Zuzana. *Fundraisingové aktivity: jak získat finanční prostředky od místní komunity*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 119 s. ISBN 80-717-8694-2.

¹⁶ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Fundraising*. Vyd. 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, 78 s. ISBN 978-807-3687-502.

¹⁷ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6. s.88

služeb, pro které byla založena. Tento zisk nesmí být využit ve prospěch zakladatelů, členů orgánů nebo zaměstnanců.¹⁸

K 1. 1. 2014 byl zákon o obecně prospěšných společnostech zrušen novým občanským zákoníkem. Organizace založeny před tímto datem, resp. organizace, které se netransformují na subjekty definované novým občanským zákoníkem, se tímto zákonem řídí nadále. Obecně prospěšné společnosti mají právo, nikoliv povinnost tuto transformaci provést.¹⁹

Na základě zveřejněných statistických údajů k červnu 2012 na území České republiky svou činnost vykonávalo 2183 Obecně prospěšných organizací.²⁰

1.5.1 Orgány obecně prospěšné společnosti

Zákon o obecně prospěšných společnostech stanovuje mezi základní orgány společnosti správní radu, dozorčí radu a ředitele.

Správní rada

Správní rada je jmenována zakladatelem společnosti a její počet je stanoven na nejméně tři členy. Při větším počtu členů tohoto orgánu musí být dodrženo pravidlo, které říká, že počet členů musí být dělitelný třemi. Správní rada vydává předchozí souhlas písemnou formou k právnímu úkonu, schvaluje rozpočet obecně prospěšné společnosti, schvaluje řádnou a mimořádnou účetní závěrku a výroční zprávu obecně prospěšné společnosti, dále schvaluje předmět doplňkových činností a rozhoduje o zrušení obecně

¹⁸ Zákon 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění

¹⁹ BĚHOUNEK, Pavel. Nový občanský zákoník a jeho dopad do systému soukromého práva. In: *Sagit.cz* [online]. Ostrava: Nakladatelství Sagit, © 2006-2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/prehlrub.asp?cd=666&typ=c>

²⁰ *Portál veřejné správy: Evidence nestátních neziskových organizací* [online]. Ministerstvo vnitra, 2013 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.isnno.cz/EvidenceNNOV10001/DesignPages/oevidenci.aspx>

prospěšné společnosti. Správní rada dbá na zachování účelu, pro který byla obecně prospěšná společnost založena, a na řádné hospodaření s jejím majetkem.²¹

Dozorčí rada

Dozorčí rada je orgán zřízen za účelem kontroly společnosti a počet jejích členů, stejně jako tomu je u správní rady, musí být dělitelný třemi, nejméně však tři. Členy dozorčí rady taktéž jmenuje zakladatel, pokud nestanoví jinak zakládací listina. Obecně řečeno úkolem správní rady je dohlížet na to, zda obecně prospěšná společnost vykonává svou činnost v souladu se zákony a posláním, jež plyne ze zakládací listiny.²²

Ředitel

Ředitel je statutárním orgánem obecně prospěšné společnosti, který ji řídí a jedná jejím jménem. Ředitele jmenuje a odvolává správní rada a jeho funkce je neslučitelná s působením ve zbylých výše jmenovaných orgánech společnosti. Svou funkci vykonává ve smluvním poměru.²³

1.5.2 Financování obecně prospěšné společnosti

Financování obecně prospěšných společností je realizováno z dotací ze státního rozpočtu, rozpočtů obcí a jiných územních orgánů, ze státního fondu, z příspěvků a darů právnických a fyzických osob, z vlastní činnosti a v neposlední řadě hospodářské činnosti.²⁴ Na rozdíl od jiných typů neziskových organizací, jako jsou například spolky,

²¹ Zákon 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění.

²² Ibit.

²³ Ibit.

²⁴ JURAJDŮVÁ, Hana a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Účetnictví, daně, audit a financování územních samosprávních celků a organizací neziskového sektoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 132 s. ISBN 80-210-3583-8.

obecně prospěšná společnost není založena na členském principu, a tudíž předmětem jejich příjmů nejsou členské příspěvky.

Nejdůležitějším zdrojem z výše vyjmenovaných zdrojů financí jsou pro neziskové organizace bez pochyby jednotlivá rezortní ministerstva, která prostřednictvím grantových systémů pravidelně vyhlašují soutěže, kterých se neziskové organizace mohou účastnit. Na úrovni podpory z krajských a městských úřadů je podpora poskytována obvykle z jednotlivých odborů, nebo ze zvláštních fondů zastupitelstev. Dále je možnost využívat granty prostřednictvím nadací a nadačních fondů, podle jimi stanovených pravidel, ať už se jedná o české nebo zahraniční nadace. Další možností získávání příjmů jsou grantové programy velkých firem. V neposlední řadě se jedná o dary individuálních dárců, kde tyto dary tvoří nezanedbatelnou část příjmů organizace. Statistické údaje USA tvrdí, že podíl této skupiny příjmů dosahuje až 80% na celkovém součtu sponzorských darů u neziskových organizací.²⁵ Organizace se částečně sama financuje z příjmů z vlastní činnosti. Nezisková organizace může generovat příjem z hlavní činnosti, která je v souladu s hlavním posláním organizace a také z hospodářské, resp. doplňkové činnosti.

1.5.3 Účetnictví obecně prospěšné společnosti

V každé organizaci bez ohledu na to zda se jedná o ziskovou či neziskovou organizaci se pro řízení všech jejích činností využívá informací. Tyto informace se skládají z dat, která zpravidla mají číselný či slovní charakter. Tato data jsou zjišťována za pomoci různých metod a jsou na ně kladeny požadavky spolehlivosti, přesnosti a věrohodnosti. V organizacích se ekonomickými informacemi zabývá soustava pěti oborů, mezi něž patří kalkulace, statistika, operativní evidence, účetnictví a rozpočetnictví.²⁶

Obecně prospěšná společnost je povinna ve svém účetnictví důsledně oddělovat náklady a výnosy spojené s hlavní činností organizace, náklady a výnosy spojené s hospodářskou, neboli doplňkovou činností a náklady a výnosy spojené se správou obecně

²⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

²⁶ Ibid.

prospěšné společnosti. Roční závěrka musí projít auditem nezávislého auditora u obecně prospěšných organizací, které přijímají dotace či jiné příjmy od státní správy nebo samosprávy, jejichž celkový objem za rok přesáhne milion Kč, dále u organizací, které nezřídili dozorčí radu, nebo překročily výši čistého obratu deset miliónů Kč. Kromě zákona 563/1991 o účetnictví, se obecně prospěšné společnosti řídí prováděcí vyhláškou ministerstva financí č. 504/2002 Sb.²⁷

Obecně prospěšná společnost je povinna vypracovat a zveřejnit výroční zprávu v termínu, který stanovuje správní rada, nejpozději k tomuto zveřejnění musí dojít do šesti měsíců po skončení účetního období. Účelem výroční zprávy je informovat o činnosti a hospodaření obecně prospěšné společnosti. Dále je pak povinna do 30 dnů po schválení výroční zprávy správní radou zařadit tuto zprávu do sbírky listin, a pokud vyjdou po zveřejnění výroční zprávy najevo skutečnosti, které je třeba opravit, musí tak společnost udělat bez zbytečného odkladu.²⁸

Vedle informační funkce účetnictví plní taktéž funkce, které s informativní funkcí bezprostředně souvisí. Jedná se o funkce evidenční, kde účetnictví zápisy zobrazuje kontinuální ekonomické jevy ve firmě. Další funkcí účetnictví může být funkce důkazní, která je důležitá zejména pro uznávání prostředků mezi věřitelem a dlužníkem a v neposlední řadě slouží účetnictví jako podklad pro rozhodování, kde účetní data umožňují na základě provedených analýz posloužit organizaci jako zdroj informací pro finanční řízení.²⁹ Důležitou funkcí účetnictví je taktéž funkce kontrolní, jelikož na základě této funkce je možno kontrolovat správnost, oprávněnost, účelnost či hospodárnost vynakládání majetku a provádění účetních operací.³⁰

²⁷ JURAJDOVÁ, Hana a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Účetnictví, daně, audit a financování územních samosprávních celků a organizací neziskového sektoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 132 s. ISBN 80-210-3583-8.

²⁸ Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech

²⁹ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.

³⁰ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

Za dobu existence účetnictví docházelo k jejímu vývoji a byly vytvářeny, uplatňovány a zdokonalovány principy, kterými se řídí. Účetnictví se vyvíjelo racionálně v souladu s potřebou výše uvedených funkcí, které ukazovaly, co má být v účetnictví zachycováno. Jedná se především o následující principy:³¹

- Věrné a poctivé zobrazení - podle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, je věrného obrazu dosaženo tehdy, pokud obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu.
- Aktuálnost - jedná se o časové rozlišení nákladů a výnosů, což konkrétně znamená, že o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, se účtuje do období, které s onou skutečností věcně a časově souvisí.
- Kontinuita - tento princip účetnictví znamená, že organizace vede účetnictví nepřetržitě od svého vzniku do svého zániku a účetnictví jednotlivých účetních období na sebe musí navazovat.
- Komplexnost - účetnictví se vede za jednu účetní jednotku jako celek, bez ohledu na to jak je organizační struktura podniku složitá.
- Srovnatelnost – tento princip sebou nese povinnost neměnit v průběhu účetního roku metody účtování. V případě, že je cílem dosažení věrného zobrazení předmětu účetnictví, je změna možná v případě, že je tato změna a její důvod uveden v účetní závěrce.

Princip historických cen – česká úprava účetnictví se drží konvenčního účetnictví, které pro oceňování majetku a závazků využívá pořizovacích cen.

1.6 Měření výkonosti neziskových organizací

Neziskové organizace stejně jako ziskové zajišťují svou činností uspokojování určitých okruhů potřeb, proto i jejich činnost je důležité hodnotit a sledovat jejich efektivitu. Základním stimulem ekonomického jednání člověka je uspokojování potřeb. Z toho vyplývá, že naplnění ekonomické aktivity nedochází v okamžiku produkce, ale

³¹ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.

v okamžiku spotřeby, kdy dochází k onomu uspokojování potřeb. Tím, že si zákazník výstup koupí potvrzuje užitečnost i účelnost produktu a zároveň svou volbou akceptuje cenu daného produktu.³²

Hodnota efektivnosti je považována za poměr hodnoty a produktivity. Hodnota v sobě zase nese poměr kvality k ceně a produktivita podíl objemu výroby a nákladů. Hodnota má vztah především k vyhodnocení užítu pro spotřebitele, kdežto produktivita je předmětem hodnocení samotné firmy.³³

Neziskové organizace se vzhledem ke své povaze neobejdou při plnění svých cílů a poslání bez finančních zdrojů zvenčí. Pro tyto sponzory a dárce jsou právě ukazatele efektivnosti společnosti jedním z důležitých faktorů posouzení organizace. Novotný, Lukeš a kol. ve své knize *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací* (2008) jmenují elementy, které jsou důležité pro to, aby veřejnost vnímala neziskovou organizaci za efektivně fungující.³⁴

- Organizace je věrohodná a má dobré jméno a její zaměstnanci, či spolupracovníci organizaci hodnotí pozitivně.
- Organizace má jasně a srozumitelně definovaný cíl, který je veřejně-prospěšného charakteru a tento cíl ve stanovených horizontech naplňuje.
- Důležitým aspektem věrohodné organizace je taktéž transparentní hospodaření.
- Organizace je schopná propagace a medializace na základě svých výsledků činnosti. Nezisková organizace by měla být schopna prezentovat veřejnosti své výstupy a tím se zapsat do veřejného povědomí.
- Daří se jí shánět prostředky pro realizaci projektů, dle svého poslání.
- Má široký okruh příznivců a sympatizantů, případně dárců a sponzorů, což vypovídá o kvalitním fundraisingu.

³² NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

³³ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.

³⁴ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

Docent Novotný (2008) dále uvádí, že výkonost je nutné chápat jako soustředění disponibilních zdrojů do oblastí, které mohou přinést výsledky. Pro neziskové organizace to znamená úzkou vazbu na správné a reálné definování cílů neziskové organizace. Je nutné sjednotit dílčí cíle s dlouhodobými cíli organizace jako celku tak, aby nezisková organizace mohla naplňovat své poslání. Pro hodnocení komerčních podniků existuje řada ukazatelů, které jsou založeny na zisku. Pro hodnocení neziskových organizací tyto ukazatele naráží na problémy. Řada organizací je přesvědčena o tom, že jejich práce nelze hodnotit na základě těchto kvantitativních ukazatelů, ale že musí dojít ke kombinaci analýzy kvantitativních i kvalitativních dat. Výkonost neziskové organizace by měla být posuzována ve vztahu k jejím nadefinovaným cílům a cíle by měly směřovat do konkrétních oblastí.

Finanční analýza, která je nástrojem k posouzení organizace, je založena hlavně na analýze účetních dat. Nutno podotknout, že ne všechna data jsou v účetnictví zachycena. U neziskových organizací to jsou především neúplná data plynoucí z dobrovolnické služby, např. chybí zde zachycení práce dobrovolníků. (Problematickou dobrovolnictví se budeme blíže seznamovat v následující kapitole.) Při aplikaci metod finanční analýzy nebo jinak řečeno tvrdých dat, pro neziskové organizace je třeba brát v potaz odlišnou povahu sektoru, ve kterém se nacházejí. Nástroje finanční analýzy neziskových organizací musí respektovat jejich specifika a především fakt, že na rozdíl od komerčních firem nejsou založeny pro generování zisku. U neziskových organizací je vhodné zaobírat se následujícími ukazateli:³⁵

- Vývoj zisku a ztráty, výnosů a nákladů včetně jejich struktury
- Výše zisku a ztráty z minulých let
- Vývoj počtu zaměstnanců
- Vývoj počtu dobrovolníků
- Vývoj počtu klientů
- Vývoj velikosti potřebných zdrojů
- Podíl hlavního zdroje na celkových zdrojích

³⁵ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

- Podíl veřejných zdrojů na celkových zdrojích
- Podíl celkových nákladů na celkových zdrojích
- Vyrovnanost příjmů a výdajů
- Podíl vlastních zdrojů na celku/podíl cizích zdrojů na celku
- Rentabilitou
- Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů
- Autarkie hlavní činnosti na bázi příjmů a výdajů

Rektořík (2002) upozorňuje, že pro posuzování efektivnosti neziskového sektoru mohou sloužit soustavy vnitřních a vnějších faktorů efektivnosti, jenž jsou užívány, pro zkoumání efektivnosti jednotlivých odvětví veřejného sektoru. Mezi vnější faktory efektivnosti řadí politické uspořádání veřejnosti, fungování tržního sektoru, konkurenční prostředí uvnitř veřejného sektoru a financování neziskových organizací na základě jejich výkonu, resp. kvality a užitku. Mezi vnitřní faktory efektivnosti pak patří využití odborných poznatků z oblastí, jež se dotýkají fungování a vedení organizace, struktura jednotlivých organizací, kvalifikace pracovníků, iniciativa pracovníků a především systém řízení.³⁶

Hodnocení neziskové organizace je komplexní proces, který musí zahrnout jak kvantitativní, tak i kvalitativní ukazatele organizace. Orgány státní správy preferují pro hodnocení neziskových organizací tvrdá data, tedy kvantitativní ukazatele a proto by neziskové organizace měly ve vlastním zájmu splňovat kritéria nastavená těmito institucemi, aby splnily požadavky pro získání zdrojů pro financování svých aktivit. Obecně lze však říct, že vzhledem k prostředí, ve kterém se neziskové organizace nacházejí je primárně využíváno kvantitativních hodnocení na úkor kvalitativního, tudíž hodnotové ukazatele ustupují do pozadí. Kvalitativní data mají pro posuzování organizace výrazný ekonomicko-právní charakter. Toto prostředí tedy klade na organizace úkol, aby

³⁶ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.

mimo naplňování vlastního poslání působily na své okolí a vyzdvihovali své kvalitativní charakteristiky ale tak, aby nedošlo ke snížení významu kvantitativních charakteristik.³⁷

1.7 Daně v neziskových organizacích

Jak již bylo zmíněno v souvislosti s vymezením organizací neziskového sektoru, pojem „nezisková organizace“ není v legislativě nijak definován a zákon o daních z příjmů takové organizace definuje jako: „*veřejně prospěšného poplatníka, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.*“³⁸

Pro tyto organizace platí zvláštní daňový režim, kde na rozdíl od organizací založených za účelem tvorby zisku předmět daně tvoří příjmy z veškeré činnosti, ale pouze příjmy z činností, kde organizace dosahují zisku. Z důvodu absence obsahového vymezení veřejné prospěšnosti, na rozdíl od řady států, kde se příjmy z této činnosti nezdaňují vůbec, v České republice se předmětem základu daně stávají výnosy přesahující náklady. Z pohledu poplatníka daně z příjmů, mohou neziskovým organizacím vzniknout příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy, které předmětem daně jsou. Příjmy, jichž se toto zdanění nedotýká, jsou příjmy získané děděním nebo darováním nemovitosti, movité věci či majetkového práva. Dále se jedná o příjmy z dotací a státní podpory, podpory z rozpočtů samosprávních celků, pokud byla dodržena rozpočtová pravidla ČR.³⁹

Předmětem daně taktéž nejsou výnosy z poplatku nebo jiného obdobného peněžitého plnění, které plynou obci nebo kraji či úplata, která je příjmem státního rozpočtu za převod nebo užívání státního majetku mezi organizačními složkami státu a státními organizacemi, nájem a prodej státního majetku.

³⁷ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

³⁸ Zákon 586/1992 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ JURAJDŮVÁ, Hana a Jan ŠELEŠOVSKÝ. Účetnictví, daně, audit a financování územních samosprávních celků a organizací neziskového sektoru. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 132 s. ISBN 80-210-3583-8.

U církevních právnických osob, pak předmětem daně nejsou příjmy z bezúplatného nabytí věci podle zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Naopak vždy dochází u veřejně prospěšných organizací ke zdanění příjmů plynoucích z reklamy, členského příspěvku, úroku a nájemného s výjimkou nájmu státního majetku. Veřejně prospěšný poplatník je za celé zdaňovací období posuzován podle jednotlivých druhů činností a je povinen vést účetnictví, tak aby nejpozději ke dni účetní uzávěrky byly odděleny příjmy, které jsou předmětem daně a příjmy, které předmětem daně z příjmu nejsou.⁴⁰

Neziskových organizací se taktéž dotýká daň z přidané hodnoty, ale pouze tehdy uskutečňují-li ekonomickou činnost. Osoba povinná k dani je povinná registrovat se, jako plátce DPH po překročení obrátu 1mil. Kč nejdéle za předchozích 12 měsíců. Daň z přidané hodnoty se neodvádí z činností, které jsou od daně osvobozeny. U neziskových organizací se jedná především o výchovu a vzdělávání, zdravotnické služby, sociální pomoc a převod a nájem pozemků, staveb a bytů. Další daní u neziskových organizací může být daň silniční, která se vztahuje na organizace, které využívají vozidla k činnosti, z nichž plynou příjmy a na které se vztahuje daň z příjmů. Silniční daň se vztahuje na poplatníka daně z příjmů bez ohledu na to, zda organizace daň platila či ne. Jedná se především o vozidla, která jsou využita plně nebo z části v hospodářské činnosti, případně v jednotlivých činnostech hlavní činnosti, které jsou předmětem daně z příjmů. Od zbylých daní jsou neziskové organizace víceméně osvobozeny.⁴¹

⁴⁰ Zákon 586/1992 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ JURAJDŮVÁ, Hana a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Účetnictví, daně, audit a financování územních samosprávních celků a organizací neziskového sektoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 132 s. ISBN 80-210-3583-8.

2 DOBROVOLNÍCI V NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍCH

Pro dobrovolnictví existuje řada definic. Podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě je dobrovolníkem osoba, která bez nároku na honorář vykonává dobrovolnou službu. Zákon dále stanovuje spodní věkovou hranici, od které lze dobrovolnictví vykonávat. Na území České republiky je tato hranice stanovena na 15 let a na zahraniční projekty 18 let.⁴²

Nutno ovšem podotknout, že se jedná pouze o formu státem podporovaného dobrovolnictví a na obecné rovině se dobrovolnictví žádné meze, tedy ani věkové hranice nekladou, což ostatně uvádí i na svých webových stránkách Ministerstvo vnitra České republiky, do jehož gesce dobrovolnictví spadá. Ministerstvo konkrétně uvádí: „*Účelem zákona není upravit všechny existující, značně rozmanité formy dobrovolnické služby a případně dalších dobrovolných prací vykonávaných dobrovolníky ve prospěch společnosti a regulovat je, ale vymezit část z nich a s nimi spojit podmínky, za kterých stát bude jejich výkon podporovat.*“⁴³

Dobrovolnictví nemá jen individuální význam pro osoby jím bezprostředně dotčené, tedy dobrovolníka samotného a ty, ve prospěch kterých je dobrovolná práce vykonávána. Dobrovolnictví se sebou nese velký společenský význam, který si možná málokdo uvědomuje. Nese se sebou důležité poselství pro okolní komunity a učí je rozvoji hodnot, jako jsou: socializace, vzájemnost, subsidiarita, soudržnost, společenská angažovanost, darování se, vnímání lidské důstojnosti, odstraňování bariér aj.⁴⁴ Mimo uvedené hodnoty má dobrovolnictví značný ekonomický význam o čemž bude pojednáno níže.

Každé lidské chování je vedenou nějakou motivací ať vědomou či ne. Stejně tomu je i u dobrovolnictví. Člověk je tvor sociální, který má přirozenou potřebu interakce s jinými lidmi a působí na něj pozitivně už jen samotné setkání s jinou osobou, aniž by musel

⁴² Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů

⁴³ <http://www.mvcr.cz/clanek/dobrovolnicka-sluzba-500539.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

⁴⁴ UMLAUF, Michal, Monika MATĚJČKOVÁ a Karel SMETANA. MAS HORNÁCKO A OSTROŽSKO. *Dobrovolnická služba* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.leader.ostrozsko.cz/index.php/component/guru/guruPrograms/4-dobrovolnictvi/2-dobrovolnicka-sluzba/0>

komunikovat. Dále platí, že zdraví soucit, empatie a s tím spojená pomoc velmi obohacují život člověka.⁴⁵

P. Fryč na základě svého výzkumu z roku 2000 rozdělil motivaci k dobrovolnické službě na tři druhy. Prvním typem je konvenční motivace. Tento typ motivace vede k tomu, že se lidé stávají aktivními dobrovolníky z důvodů morálních norem nastavených v jejich okolí či z důvodů neformálních společenských pravidel. Nejčastěji pak dochází ke kombinaci obojího. Fryčův výzkum ukázal, že se jedná o dominantní typ motivace, která je rozšířená především u dobrovolníků seniorského věku. Druhým typem je reciproční motivace, která hledá v dobrovolnické práci prvky, které by mohli být užitečné pro dobrovolníka samotného. Tento typ se snaží propojit vytváření dobra s vlastním prospěchem. Pro tento typ dobrovolnictví je typickou motivací získávání nových zkušeností, kontaktů či uplatnění svých dovedností. Tento typ je dominantní především u mladších dobrovolníků do 30 let. Třetím typem motivace plynoucí z Fryčova dělení je motivace nerozvinutá. Charakteristickými znaky této motivace jsou důvěra v organizaci nebo smysluplnost dobrovolnické práce.⁴⁶

2.1 Ekonomická teorie dobrovolnictví

Lidské zdroje jsou jedním z nejdůležitějších výrobních faktorů pro realizaci hospodářské činnosti, tedy poskytování služeb nebo výrobu statků. Náklady, které se na tento faktor vynakládají, můžeme rozčlenit do dvou kategorií. První část těchto nákladů tvoří náklady na nájem výrobního faktoru práce, druhou část tvoří náklady na rozvoj lidských zdrojů. Do první části spadají mzdy pracovníkům, tedy majitelům tohoto výrobního faktoru a druhou část těchto nákladů můžeme chápat jako specifickou investici do výrobního faktoru, od které se poté očekává vyšší nebo kvalitnější výkon. Rozhodování o investování zdrojů do lidského kapitálu závisí na vztahu vydaných nákladů na

⁴⁵ UMLAUF, Michal, Monika MATĚJČKOVÁ a Karel SMETANA. MAS HORŇÁCKO A OSTROŽSKO. *Dobrovolnická služba* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.leader.ostrozsko.cz/index.php/component/guru/guruPrograms/4-dobrovolnictvi/2-dobrovolnicka-sluzba/0>

⁴⁶ Ibid.

vzdělanější, motivovanější a spokojenější pracovníky a výnosů, která tato investice do pracovníků přinese.⁴⁷

Jinak tomu není ani u dobrovolnictví. Dobrovolník je pro organizaci nositelem lidského kapitálu. Na obecné úrovni můžeme říct, že přínos dobrovolníka je z hlediska práce vyjma mzdy shodný, nebo alespoň velmi podobný přínosu profesionálního pracovníka. Náklad, který dobrovolník vkládá do práce pro přijímající organizaci, je alternativním příjmem, který by běžně získal za odvedenou činnost na trhu práce. Cena této činnosti, resp. práce se odvíjí od schopností, vzdělání nebo vynaložené energie. A na základě výše uvedeného lze dobrovolnickou činnost tedy chápat jako ušlý zisk z alternativního výrobního faktoru, jenž je ve vlastnictví dobrovolného pracovníka.⁴⁸

Dobrovolníci odvádějí práci ve stejné kvalitě a vkládají do ní stejné množství energie jako profesionální pracovníci na stejné pracovní pozici. Pro organizaci tudíž vzniká skrytý mzdový náklad, který se dá ztotožnit se mzdovou sazbou odpovídající kategorii práce s rozdílem, že se nejedná o mzdový výdaj, jelikož mzda dobrovolníka se ve skutečnosti nevyplácí. Jelikož se mzda dobrovolníkovi nevyplácí, a tudíž výdaje na dobrovolníka neobsahují přímé mzdy, ale pouze nepřímé náklady dobrovolnické práce, které dobrovolníci mohou čerpat stejně jako profesionální pracovníci. Podle názorů některých odborníků v oblasti dobrovolnické teorie jsou tyto nepřímé náklady práce u dobrovolníků z řady důvodů vyšší. Jedním z hlavních a zásadních důvodů jsou náklady plynoucí z obtížného získávání. Jedná se především o náklady na propagaci dobrovolnických aktivit a programů a získávání nových dobrovolníků. Druhým problémem je nižší stálost dobrovolníků a z toho plynoucí náklady na zaškolování a vzdělávání. Posledním důvodem, avšak ne méně důležitým je absence hmotné odměny, která proto vyžaduje alternativní specifické motivující stimuly směrem k dobrovolníkům.⁴⁹

⁴⁷ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

Velmi zjednodušeně by se dalo říct, že hodnota práce dobrovolníka je skrytou hodnotou, kterou dobrovolník vkládá do organizace. Obrazně řečeno jedná se o hypotetickou situaci, kdy by pracovník za svou práci dostal zaplacení a tuto odměnu by bezzbytku věnoval zpět organizaci s výjimkou toho, že tato situace by byla na rozdíl od dobrovolnictví zachycena ve výkazu zisku a ztráty jako zvýšení mzdových nákladů a výnosů jako daru.⁵⁰

2.2 Komparace dobrovolnictví v ČR s jinými západními státy

Tradice dobrovolnictví v Evropě má mnohaletou tradici a odvíjí se především od charitativní činnosti církevních organizací, či rozšíření spolkových hnutí v období průmyslové revoluce. Mimo tento zájmově založený tradiční model dobrovolnictví došlo v posledních desítkách let k obohacení dobrovolnictví v podobě rozvíjejících se dobrovolnických center. Přestože evropská tradice má podobné kořeny, existují mezi jednotlivými státy poměrně velké rozdíly co do fungování nebo taktéž počtu těchto center. Jednotlivé státy přistupují k dobrovolnickým centrům, dobrovolnictví a potažmo taktéž k dobrovolníkům různě.⁵¹

V celém světě se dobrovolnické činnosti věnují milióny dobrovolníků v nejrůznějších program a projektech. Význam této práce potvrdila i OSN, která vyhlásila rok 2001 jako rok dobrovolníků. OSN taktéž stanovila, že význam dobrovolnictví bude připomínat mezinárodní den dobrovolníků, který je stanoven na 5. prosince. Vážnost a důležitost dobrovolnictví taktéž potvrdila rada EU, která stanovila rok 2011 Evropským rokem dobrovolnictví.⁵² Evropská unie dále řeší otázky politiky mládeže, jejímž cílem je

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Dobrovolnictví u nás a ve světě. In: Dvorek.eu: (ne)obyčejné pohledy na Evropu [online]. 2014 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:mg6pJHaeu7IJ:www.dvorek.eu/dwn/1720/14463cs_CZ_volunteers.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

⁵² SMETANA, Karel. *Návrh logistického zabezpečení dobrovolnické záchranné brigády UTB v rámci nasazení při povodních*. Uherské Hradiště, © 2012. Dostupné z: http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/22799/smetana_2012_bp.pdf?sequence=1. Bakalářská práce. UTB ve Zlíně. Vedoucí práce Ing. Jiří Koch.

podpořit mladé dobrovolníky v celé Evropě tak, aby dostála potřebám mladých lidí, kteří svůj čas věnují společnosti.

Stejně jako v jiných postkomunistických zemích je i v České republice dobrovolnictví zatíženo stinnou stránkou období politického totalitního režimu. Na devalvací dobrovolnictví měla zejména vliv řada aktivit socialistického kolektivismu, který řadu společenských činností stavil na dobrovolném principu, který však ve skutečnosti nebyl natolik dobrovolný. V současné době však dochází k znovuzrození přirozené lidské potřeby pomáhat potřebným a nově vzrůstá i zájem o životní prostředí. Lidé tímto způsobem často sledují možnosti mimopracovní seberealizace. Dobrovolnictví v západních zemích se od toho českého liší především co do zastoupení mužů, kde v České republice mezi dobrovolníky muže potkáme sporadicky. Mezi českými dobrovolníky převládají především ve velkých městech studenti. Dochází však k pozvolným změnám a do dobrovolnických aktivit se zapojuje stále více lidí v ekonomicky aktivním věku, bez rozdílu profese a nelze opomenout ani dobrovolníky z řad seniorů.⁵³

V západních zemích je dobrovolnictví na vyšším stupni vývoje a především v Severní Americe je tento stupeň rozvoje opravdu vysoký. Na dobrovolnictví je nazíráno jako na jeden ze způsobů „pomáhajícího chování“.⁵⁴ Dobrovolnictví je zde přirozenou součástí životního stylu již od školních let. Lze jej vnímat jako vnikání soukromého chování do veřejné sféry, což přenáší ochotu angažovat se nejen ve svých rodinných a přátelských kruzích, ale také v široké veřejnosti. Co se týče motivace, stimuly vedoucí k výkonu dobrovolné práce se u českých dobrovolníků nijak zásadně neliší od stimulů dobrovolníků západních zemí. Mimo výše zmíněný fakt nižšího výskytu mužů, rozdíl mezi dobrovolnictvím v České republice a v západních zemích spočívá v tom, že v zahraničí je na dobrovolnictví nahlíženo jako na něco přirozeného a společensky uznávaného.⁵⁵

⁵³ Dobrovolnictví u nás a ve světě. In: *Dvorek.eu: (ne)obyčejné pohledy na Evropu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-15].

⁵⁴ WILSON, J. *Volunteering Annual Review of Sociology*, č. 26, 2000, s. 215 – 240. Dostupné z: <http://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev.soc.26.1.215>

⁵⁵ UMLAUF, Michal, Monika MATĚJČKOVÁ a Karel SMETANA. MAS HORNÁCKO A OSTROŽSKO. *Dobrovolnická služba* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-10].

3 MALTEZSKÁ POMOC, O.P.S.

Maltézská pomoc je nezisková organizace spadající do kategorie obecně prospěšných společností. Jedná se o charitativní organizaci, jež byla založena suverénním řádem Maltézských rytířů. Nejen název organizace, ale i poslání vychází z poslání zřizovatele, jež je vyjádřeno v hesle Maltézských rytířů: „Tuitio fidei et obsequium pauperum“ (Obrana víry a pomoc potřebným)⁵⁶ „Na jedné straně snaha pomoci lidem, kteří se nacházejí v nejrůznější nouzi a druhé straně nezapomenout na to, kým je ve skutečnosti člověk a pomoci mu vrátit důvěru v život, naději do života.“⁵⁷

V současné době se působnost Maltézské pomoci orientuje na území ČR. Hlavní náplní práce Maltézské pomoci v České republice tvoří dobrovolnické programy, které se orientují na pomoc dětem, seniorům a občanům se zdravotním postižením. Organizace nabízí kromě dobrovolnických programů také sociální služby, kde prostřednictvím zaměstnanců, nabízí odbornou pomoc v závislosti na konkrétních potřebách regionů.⁵⁸

Hlavním předmětem činnosti a posláním Maltézské pomoci je:⁵⁹

- Osobní asistence
- Odborné sociální poradenství
- Poskytování zdravotního dohledu na církevních a charitativních akcích
- Mimoškolní výchova a vzdělávání
- Sociálně aktivizační programy pro seniory a osoby se zdravotním postižením
- Sociálně aktivizační programy pro rodiny s dětmi
- Rozvoj dobrovolnické služby

⁵⁶ MALTEZSKÁ POMOC, o.p.s. *Maltezskapomoc.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.maltezskapomoc.cz/>

⁵⁷ UMLAUF, Michal. In: Youtube [online]. 16. 4. 2011 [cit. 27. 2. 2014]. 1:20-1:36 min. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=qM5UJttNLAA>

⁵⁸ MALTEZSKÁ POMOC, o.p.s. *Maltezskapomoc.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.maltezskapomoc.cz/>

⁵⁹ Ibid.

- Dopravní služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením
- Vzdělávací programy pro seniory a osoby se zdravotním postižením
- Dopisování s vězni
- Podpora sociálního začleňování osob po výkonu trestu odnětí svobody
- Pomoc rodinám pečujícím o nemocné
- Organizování mimoškolních aktivit dětí
- Organizace školení v oblastech souvisejících s poskytováním obecně prospěšných služeb
- Pomoc lidem v nouzi

Mimo hlavní předmět činnosti organizace vykonává následující doplňkové činnosti:

- Pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti
- Specializovaný maloobchod a maloobchod se smíšeným zbožím

Vzhledem k rychlému rozvoji organizace byl v roce 2013 zahájen přechod na manažerské řízení. Tento vývojový trend je patrný zejména na růstu počtu zaměstnanců, který se projevuje každým rokem, což je patrné z grafu 1. K operativnějšímu řízení společnosti, je zaváděn nový automatický systém přenosu dat, který umožní rychleji generovat potřebná data ke kontrolním a statistickým důvodům.⁶⁰

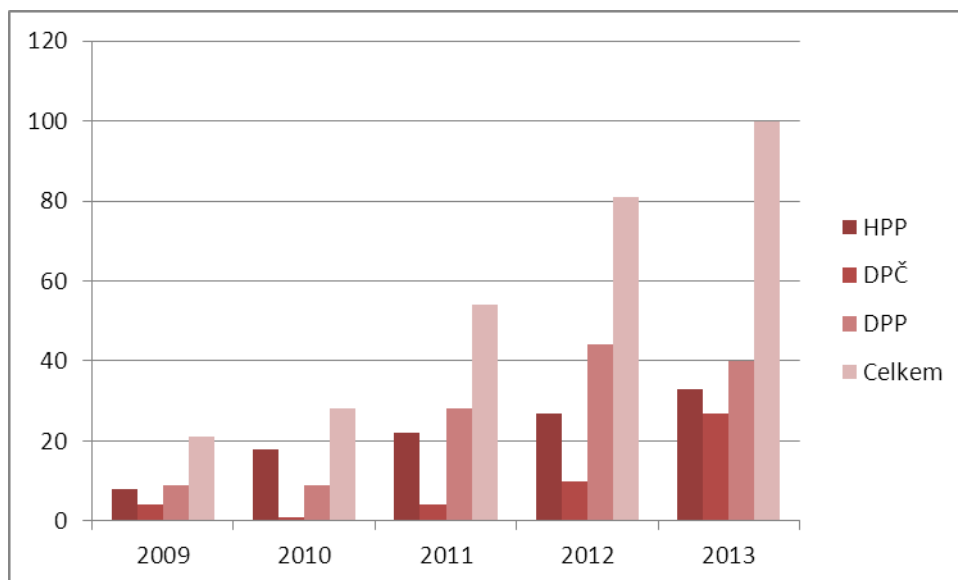
Tabulka 1: Přehled počtu zaměstnanců Maltézske pomoci v letech 2009-2013

rok	HPP	DPČ	DPP	Celkem
2009	8	4	9	21
2010	18	1	9	28
2011	22	4	28	54
2012	27	10	44	81
2013	33	27	40	100

Zdroj: Maltézska pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013

⁶⁰ Výroční zpráva 2013: Maltézska pomoc, o.p.s. Praha: Maltézska pomoc, o.p.s., © 2014.

Graf 1: Přehled počtu zaměstnanců Maltéžské pomoci v letech 2009-2013

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, konstrukce vlastní

3.1 Sociální služby

Jak již bylo dříve zmíněno, Maltéžská pomoc nabízí různé typy sociálních služeb, které se snaží pokrývat potřeby daných oblastí. Aktuálně ve svých českých a moravských centrech realizuje následující služby:

Osobní asistence

Osobní asistence je terénní služba, která pomáhá lidem se sníženou soběstačností v základních úkonech a dovednostech. Důvody této snížené soběstačnosti mohou být různé. Od vysokého věku, přes zdravotní postižení až po chronické onemocnění, při kterém je vyžadována pomoc jiné osoby. Práce, kterou osobní asistent vykonává, umožňuje klientům, žít takový, život jaký by žili bez svého omezení. Prakticky se jedná o pomoc při chodu domácnosti, při uplatňování práv a zájmů klienta, pomoc při osobní hygieně, zajištění stravy nebo sociálně aktivizační činnost.⁶¹

⁶¹ UMLAUF, Michal, Monika MATĚJÍČKOVÁ a Karel SMETANA. MAS HORŇÁCKO A OSTROŽSKO. Dobrovolnická služba [online]. © 2013 [cit. 2014-04-10].

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Jedná se o službu, která je, jak její název napovídá, orientována na pomoc rodinám s dětmi, kterým hrozí sociální vyloučení. Cílem služby je nácvik běžných činností, psychických a sociálních schopností a dovedností dítěte a zprostředkování přirozeného kontaktu se společenským prostředím. Poskytování této služby vede k rozvoji sociálních schopností a dovedností, které přispívají k sociálnímu začleňování dítěte do společnosti. Poskytování služby spočívá v nespécifické socioterapii osobním příkladem v duchu přátelského vztahu.⁶²

Doprava dětí se ZP do škol a školských zařízení

Cílovou skupinou tohoto programu jsou děti s různými typy postižení, ať už tělesného, smyslového, mentálního nebo kombinovaného. Tato služba je terénního charakteru a jejím posláním je přeprava hendikepovaných dětí do škol. Samotným cílem této sociální služby tedy je umožnit dětem s hendikepem žít v rodině a zároveň navštěvovat školu a udržovat si tím sociální kontakt. Zároveň tímto služba ulehčuje pečujícím o tyto děti. Současně s touto primární funkcí této služby je rodičům dětí nabízeno využití pro přepravu na různé terapie, společenské a kulturní akce. Služba je poskytována 10 měsíců v roce, resp. po dobu školního roku speciálně upravenými automobily.⁶³

Pěstounská péče

Tento program je zaměřen na pomoc a vzdělávání pěstounů v oblastech, které jsou pro ně důležité. Jedná se o zabezpečení dočasné péče o svěřené dítě tak, aby si pěstouni mohli odpočnout. V neposlední řadě program zprostředkovává pedagogickou, nebo psychologickou podporu v jejich péči.⁶⁴

⁶² MALTEZSKÁ POMOC, o.p.s. *Maltezskapomoc.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.maltezskapomoc.cz/>

⁶³ Ibit

⁶⁴ Ibit

Pomoc bezdomovcům

Jedná se o projekt, který plně vykazuje charakter terénní služby. Cílovou skupinou jsou lidé bez domova, kteří nedocházejí do žádné ambulantní služby. Jedná se o lidi, kteří nejen, že nemají střechu nad hlavou, ale taktéž nekomunikují s úřady a nemají zařízení základní dávky, na které by mohli mít nárok. Služba pomáhá těmto lidem s vyřizováním osobních záležitostí na úřadech a s lékaři, zprostředkovává kontakty s ubytovacími zařízeními, poskytuje dluhové poradenství a nabízí spirituální pohovory.⁶⁵

3.2 Dobrovolnické programy

Dobrovolnické programy této organizace můžeme rozčlenit dle cílových skupin, pro které je dobrovolnická činnost vykonávána. Hlavní pozornost v rámci dobrovolnických aktivit Maltézská pomoc cílí na děti, resp. rodiny s dětmi. Další velmi důležitou cílovou skupinou jsou senioři a v neposlední řadě taktéž osoby se zdravotním postižením. Mimo tyto pravidelné aktivity jsou tu také jednorázové aktivity a programy, které nejsou založeny na osobním kontaktu s cílovou skupinou.⁶⁶

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Jedná se o službu, kterou lze charakterizovat jako terénní. Jejím úkolem je zprostředkovávat kontakt se společenským prostředím a vést klienty k udržení a rozvoji sociálních schopností a dovedností. Cílem této dobrovolnické služby je tedy podpora zachování, nebo znovu obnovení sociálních kontaktů.

Bohužel v posledních letech je tento program především v českých centrech nedostatečně financován, a pokud nedojde k výraznému zlepšení této situace, hrozí, že tento dobrovolnický program bude nutné omezit. Naopak v moravských centrech je díky větší podpoře nastolen pozitivní trend rozvoje tohoto programu.

⁶⁵ MALTEZSKÁ POMOC, o.p.s. *Maltezskapomoc.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.maltezskapomoc.cz/>

⁶⁶ UMLAUF, Michal, Monika MATĚJÍČKOVÁ a Karel SMETANA. MAS HORŇÁCKO A OSTROŽSKO. *Dobrovolnická služba* [online]. © 2013

Sociálně aktivizační programy pro děti, mládež a podporu rodiny PětP

Společnost Maltézská pomoc, o.p.s. je členem Asociace PětP (5P) v České republice a její dobrovolnický sociálně aktivizační program pro děti, mládež a podporu rodiny se v centrech Maltézské pomoci řídí standardy této asociace.⁶⁷

Program 5P je preventivním volnočasovým programem, který je založen na přátelském a dobrovolném vztahu klienta a dobrovolníka. Tento program je českou variantou mezinárodního programu Big Brothers Big Sisters. Program nabízí dětem pomoc, podporu, přátelství, péči a prevenci. Odtud tedy název programu 5P.⁶⁸

Prakticky se jedná o program, kde jeden dospělý dobrovolník pravidelně navštěvuje jedno dítě a věnuje se mu na základě výše vyjmenovaných principů pěti p. Je žádoucí, aby se mezi dobrovolníkem a dítětem vytvářel dlouhodobý kamarádský vztah, který by byl dobrovolníkovi i dítěti velkým přínosem v oblasti sociálního rozvoje.

Podpora rodičů dětí se zdravotním postižením

Na rozdíl od předchozího programu, který přímo podporuje děti, zde je hlavním cílem poskytnout oporu rodičům. Péče o postižené dítě je velmi náročná jak fyzicky, tak psychicky a z toho důvodu rodiče každou takovou pomoc vnímají velmi pozitivně. Samotná realizace tohoto programu je rozložena do dvou rovin. Na jedné straně se jedná o organizaci volnočasových aktivit a podpůrných skupin pro jejich rodiče, na straně druhé se jedná o nabídku vzdělávání a zprostředkování důležitých a potřebných informací.⁶⁹

⁶⁷ MALTEZSKÁ POMOC, o.p.s. *Maltezkapomoc.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.maltezkapomoc.cz/>

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

Jednorázové akce a projekty

Patrně největší jednorázová akce, kterou Maltézská pomoc pořádá, je každoroční Mezinárodní setkání vozíčkářů. Toto setkání probíhá v rámci Dnů lidí dobré vůle u příležitosti oslav slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Velehradě.

V rámci dlouhodobých projektů Maltézská pomoc, taktéž realizuje jednorázové akce, jako drakyády, Mikulášské akce, výlety aj.

3.3 Struktura společnosti

Zákon 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech, který byl k 1. 1. 2014 zrušen, ale umožňuje stávajícím organizacím, aby se jím nadále řídili, jasně definuje základní strukturu společnosti. Jinak tomu není ani u Maltézské pomoci.

Vrcholovými orgány organizace jsou správní rada, dozorčí rada a ředitel. Počet členů správní rady Maltézské pomoci byl k únoru 2013 zredukován z šesti členů na členy tři. V dozorčí radě zasedají taktéž tři členi. V čele centrální kanceláře je ředitel, který má ve svém týmu vedoucí centrální kanceláře, projektového manažera a účetní. Struktura organizace se dále dělí dle jednotlivých center, které mají ve svých čelech vedoucí center. Nutno ovšem podotknout, že někteří vedoucí mají ve své kompetenci řízení vícero center. Vedoucím center jsou pak dále podřízeni vedoucí a koordinátoři jednotlivých programů a služeb. Společnost nemá organizační jednotky s právní subjektivitou a je řízena centrální kanceláří se sídlem v Praze.

Přehled center Maltézské pomoci, o.p.s. v ČR:

- Centrum Brno
- Centrum Česká lípa
- Centrum Mělník
- Centrum Olomouc
- Centrum Otrokovice
- Centrum Pardubice
- Centrum Praha
- Centrum Přerov
- Centrum Šumperk
- Centrum Uherské Hradiště
- Centrum Žatec

4 ANALÝZA NEZISKOVÉ ORGANIZACE MALTÉZSKÁ POMOC, O.P.S.

4.1 Zdroje příjmů Maltézké pomoci

Financování aktivit obecně prospěšné společnosti Maltézká pomoc je realizováno na základě příjmů z různých zdrojů a výše tohoto rozpočtu pro rok 2014 činí přibližně 20 mil. Kč. Nejvyšší položku na straně příjmů tvoří dotace od státu, krajů, měst a městských částí, případně obcí. Tyto dotace tvoří více než polovinu příjmů celé organizace a největší část, cca 9 mil. Kč poskytuje MPSV. Další cca 3 mil. Kč do rozpočtu této organizace vkládají samosprávní celky. Druhým největším zdrojem příjmů organizace jsou tržby od klientů v hlavní činnosti, která se na celkovém rozpočtu podílí téměř 5 mil. Kč. Jedná se především o platby za poskytnuté služby v oblasti osobní asistence, kde hodina služby stojí klienta 100,- Kč a na území hl. m. Prahy 120,- Kč. Mezi další zdroje příjmů organizace patří taktéž granty od nadací a nadačních fondů, dary soukromých a právnických osob a tržby z vedlejší činnosti, kde má Maltézká pomoc 5 různých živnostenských oprávnění, jako např. drobný prodej, vzdělávání a živnostenské oprávnění k provozování reklamy a marketingu.

Společnosti se podařilo meziroční zvýšení příjmů o 41% z 11,7 mil. Kč v roce 2012 na 16,5 mil. Kč v roce 2013.⁷⁰ Jak již bylo výše zmíněno, v roce 2014 by příjmy měly dosáhnout částky kolem 20 mil. Kč, což se rovná dalšímu meziročnímu zvýšení cca 20% oproti roku 2013.

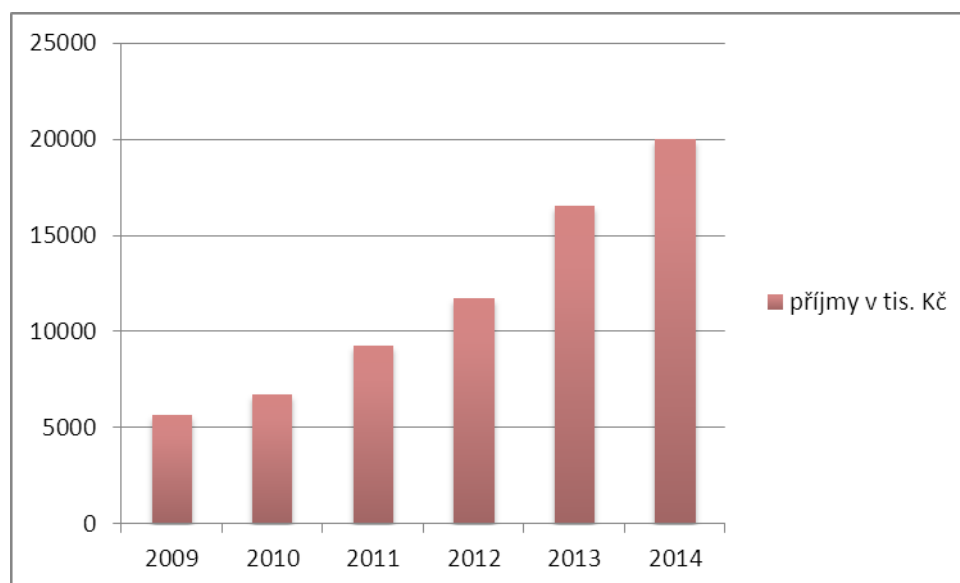
Tabulka 2: Příjmy Maltézké pomoci, o.p.s. v letech 2009-2013 a odhad pro rok 2014

Rok	Příjmy v tis. Kč
2009	5684
2010	6751
2011	9269
2012	11767
2013	16524
2014	Cca 20000

Zdroj: Maltézká pomoc, o.p.s., konstrukce vlastní

⁷⁰ Výroční zpráva 2013: Maltézká pomoc, o.p.s. Praha: Maltézká pomoc, o.p.s., © 2014.

Graf 2: Vývoj příjmů Maltéžské pomoci, o.p.s. v letech 2009-2013 a odhad pro rok 2014

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., konstrukce vlastní

Tabulka 3: Prostředky organizace pro rok 2009

tržby VČ	368 716,00 Kč
tržby HČ	860 930,00 Kč
Státní správa a samospráva	2 824 296,00 Kč
Nadace a nadační fondy	70 000,00 Kč
Dary fyzických a právnických osob	1 562 627,00 Kč
Investiční dar	79 000,00 Kč

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2009

Tabulka 4: Prostředky organizace pro rok 2010

tržby VČ	125 000,00 Kč
tržby HČ	1 833 000,00 Kč
Státní správa a samospráva	3 278 233,00 Kč
Nadace a nadační fondy	1 862 863,00 Kč
Dary fyzických a právnických osob	999 548,00 Kč

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2010

Tabulka 5: Prostředky organizace pro rok 2011

tržby HČ	1 566 082,00 Kč
Státní správa a samospráva	3 984 085,00 Kč
Nadace a nadační fondy	220 000,00 Kč
Dary fyzických a právnických osob	2 181 072,00 Kč
Dary v roce 2010 určené pro rok 2011	1 474 600,00 Kč

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2011

Tabulka 6: Prostředky organizace pro rok 2012

tržby HČ	3 281 000,00 Kč
Státní správa a samospráva	4 969 360,00 Kč
Nadace a nadační fondy	913 200,00 Kč
Dary fyzických a právnických osob	1 955 417,00 Kč
Dary v roce 2011 určené pro rok 2012	322 322,00 Kč

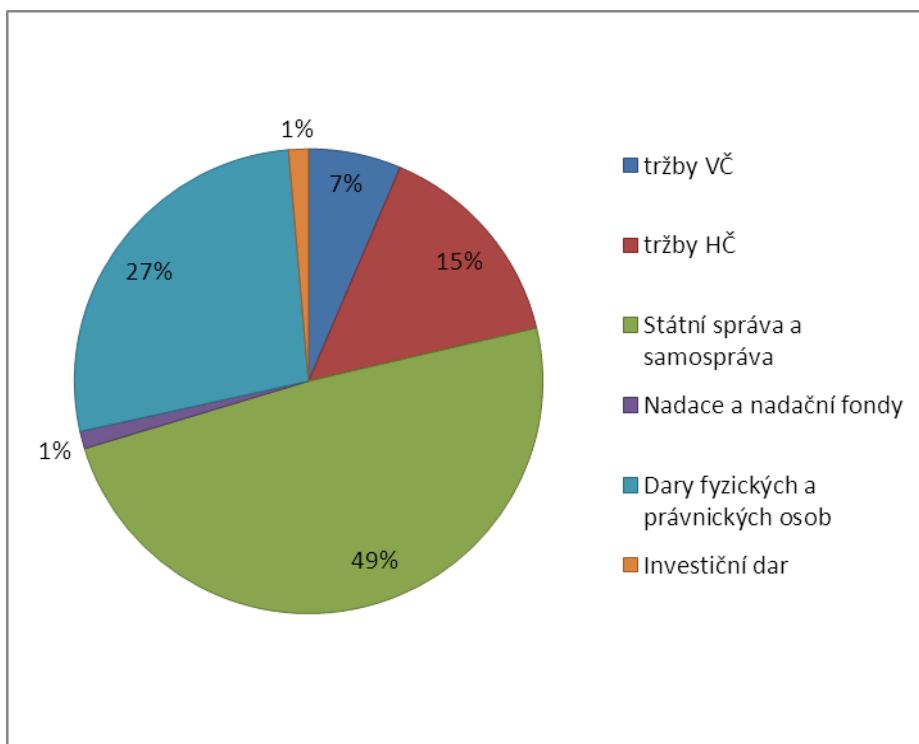
Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2012

Tabulka 7: Prostředky organizace pro rok 2013

tržby VČ	10 000,00 Kč
tržby HČ	5 145 000,00 Kč
Státní správa a samospráva	8 489 814,00 Kč
Nadace a nadační fondy	1 193 000,00 Kč
Dary fyzických a právnických osob	1 246 634,00 Kč
Dary v roce 2012 určené pro rok 2013	334 250,00 Kč

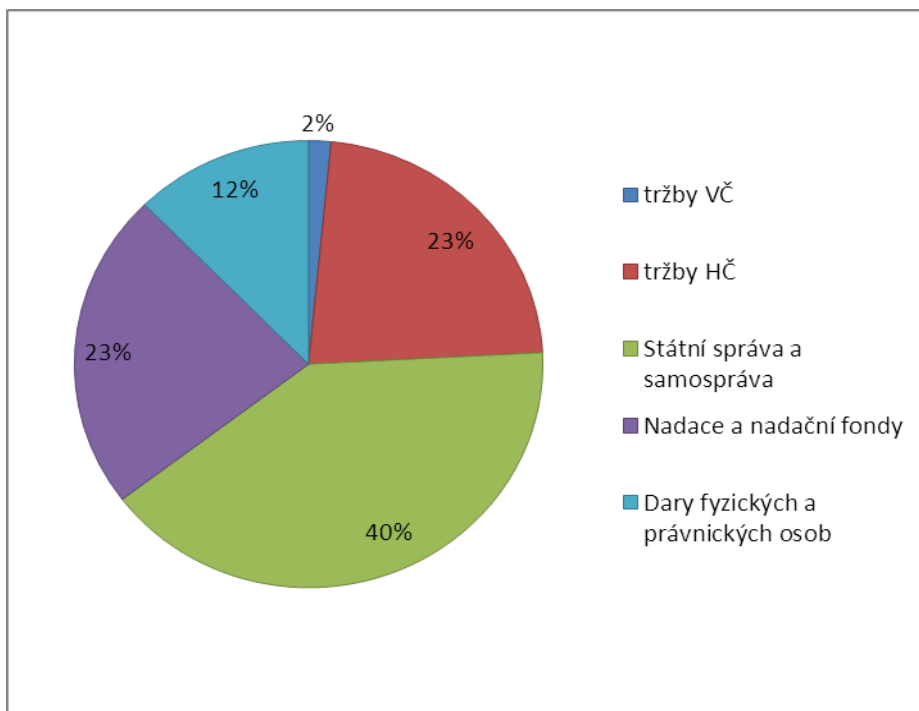
Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013

Graf 3: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2009

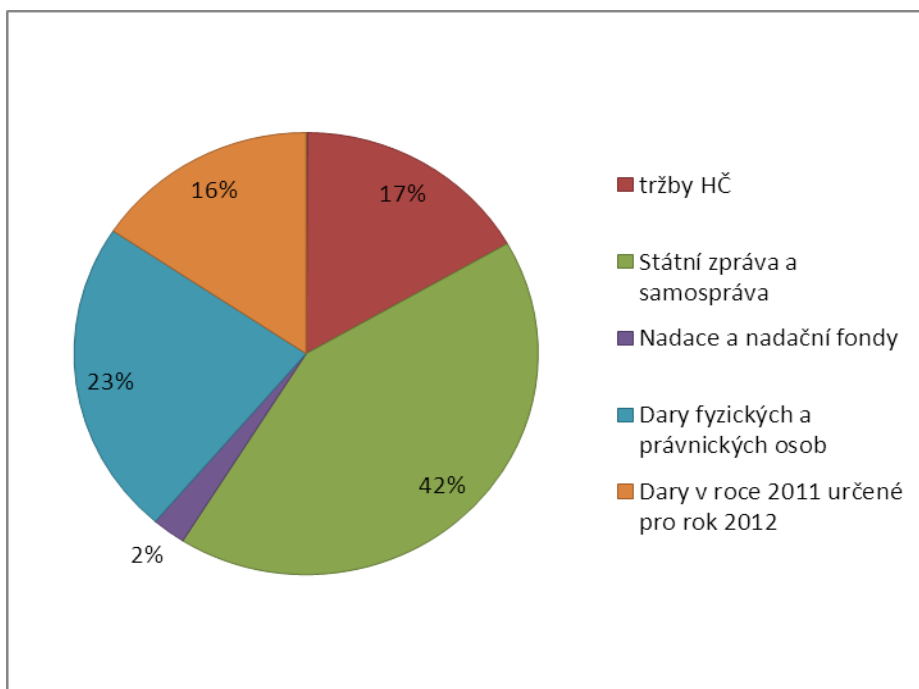
Zdroj: Maltézská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2009, konstrukce vlastní

Graf 4: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2010

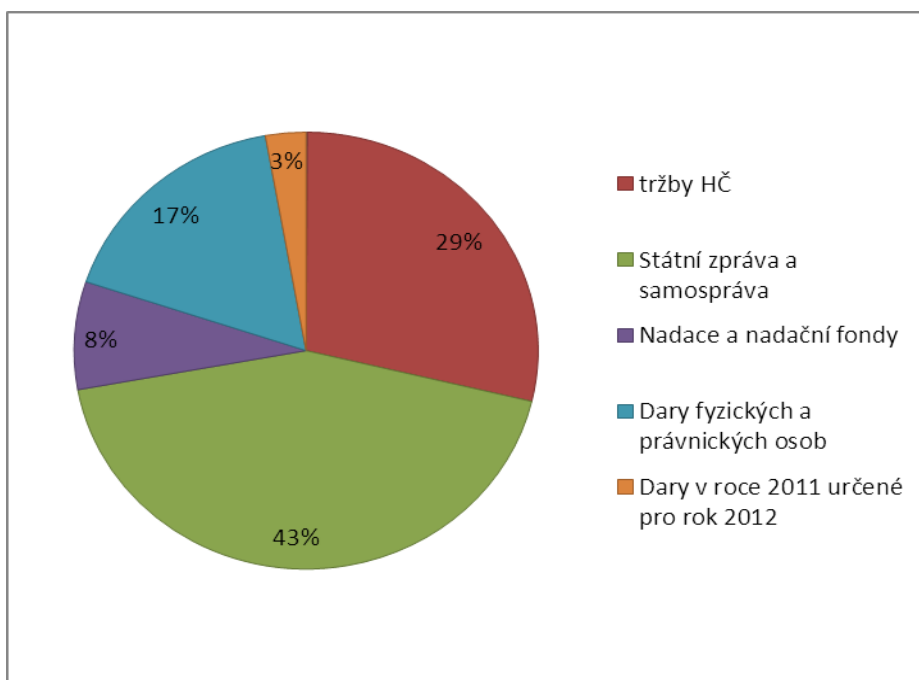
Zdroj: Maltézská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2010, konstrukce vlastní

Graf 5: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2011

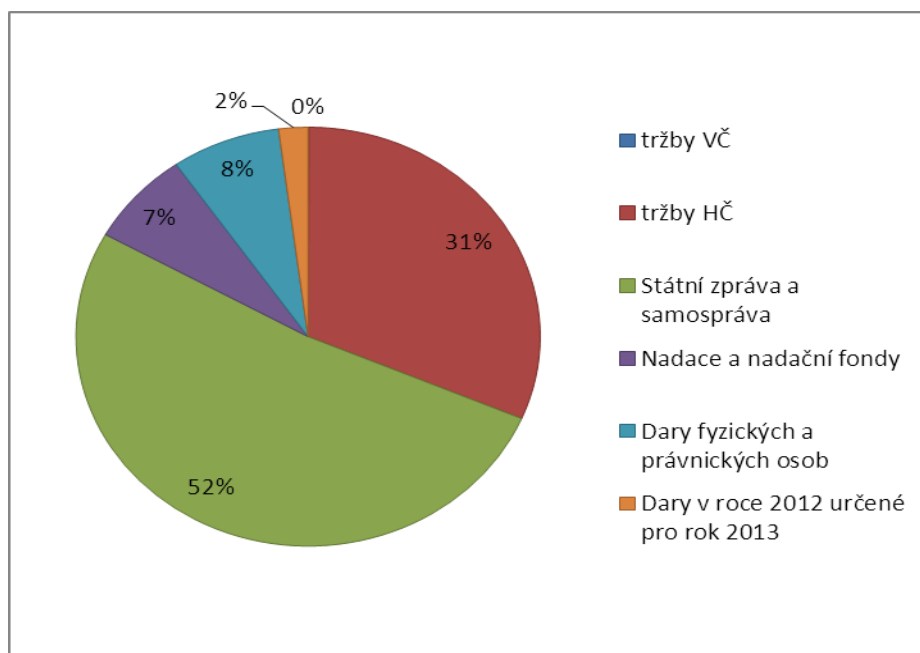
Zdroj: Maltézská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2011, konstrukce vlastní

Graf 6: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2012

Zdroj: Maltézská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2012, konstrukce vlastní

Graf 7: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2013

Zdroj: Maltézská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, konstrukce vlastní

Tabulky 3-7 a grafy 3-7 názorně ukazují strukturu finančních prostředků organizace využitých v letech 2009-2013 nejzásadnějším dílem se na financování projektů maltézske pomoci ve všech letech zkoumaného období podílí dotace od státní správy a samosprávy. Druhou nejvyšší položku na straně výnosů tvoří tržby z prodeje služeb vlastní činnosti s výjimkou let 2009 a 2011, kde tyto tržby převyšují dary fyzických a právnických osob. I ve zbylých letech tvoří dary fyzických a právnických osob nemalou část příjmů stejně jako dary nadací a nadačních fondů. Zanedbatelnou položku pak tvoří tržby z hospodářské činnosti.

4.2 Dobrovolnické programy Maltézske pomoci

Hodnota dobrovolné práce je latentní veličina toho, co je vykonáno pro jinou osobu dobrovolně a bez nároku na odměnu. Ocenění dobrovolnické práce je potřebné především v neziskovém sektoru, který dobrovolné práce využívá k realizaci svých poslání a cílů. Neziskové organizace tak činí především proto, aby zjistili vlastní výkonost. Na základě toho pak mohou zlepšit svou práci, nebo pokračovat v nastoleném trendu. Dalším důvodem pro výpočet hodnoty dobrovolnické práce mohou být statistické evidence sloužící orgánům

státní správy a samosprávy. Na území ČR je úlohou ČSÚ zjišťovat výkonost neziskového sektoru, jejíž je hodnota dobrovolnické práce důležitou součástí. Úřady samosprávy a státní správy pak tyto data využívají k směřování finančních prostředků do neziskového sektoru. V neposlední řadě hodnota dobrovolné práce slouží k podpoře mediálního obrazu dobrovolnictví, jenž má za cíl zobrazit význam této práce a zároveň by mohla posloužit ke změně nazírání společnosti na dobrovolnictví.⁷¹

4.2.1 Meziroční vývoj dobrovolnických projektů Maltézké pomoci

Vývoj kvantitativních ukazatelů dobrovolnických projektů Maltézké pomoci má v období let 2009-2013 vzestupný trend. Jak je však patrné z grafu 8: počet klientů, kterým bylo v rámci těchto programů pomoci, není závislý na počtu dobrovolníků. Při prvním pohledu na data grafu 8: by se mohlo zdát, že dobrovolníci v letech 2010 a 2013 vykazují výrazně efektivnější činnost, vzhledem k počtu klientů, který výrazně převyšuje počet dobrovolníků. Při pohledu na graf 9, který znázorňuje počet odpracovaných hodin dobrovolníky v roce je ale patrné, že především vyčnívá rok 2011, v který bylo odpracováno o téměř 14 % hodin více než v letech 2010, 2012 a 2013 a dokonce o 63 % než v roce 2009.

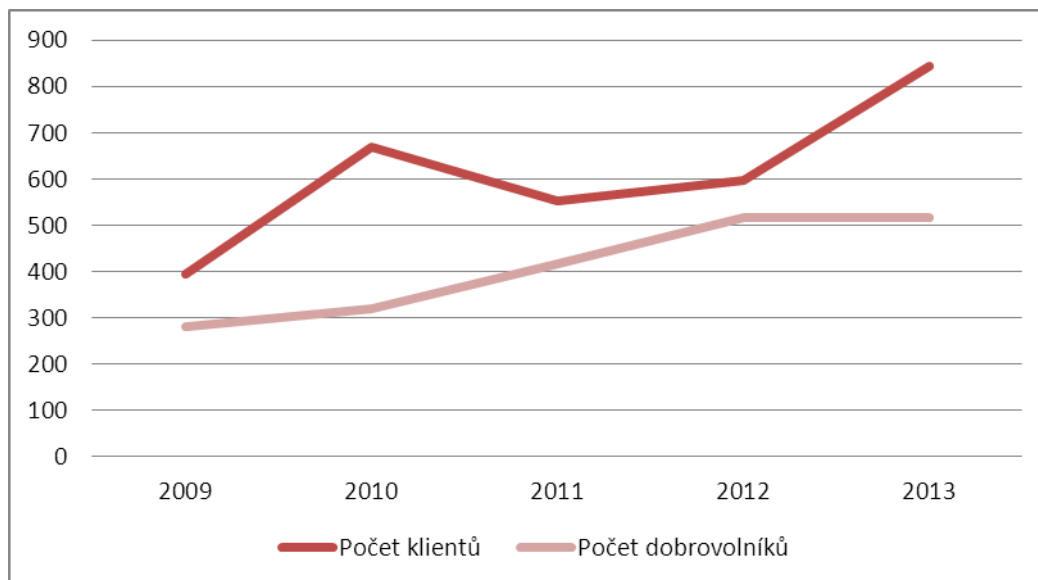
Tabulka 8: Přehled počtu klientů, dobrovolníků a odpracovaných hodin v dobrovolnických programech Maltézké pomoci v letech 2009-2013

Rok	Počet klientů	Počet dobrovolníků	Počet odpracovaných hodin
2009	395	280	10878
2010	669	320	15628
2011	552	416	17772
2012	596	515	15579
2013	843	516	15689

Zdroj: Maltézká pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, konstrukce vlastní

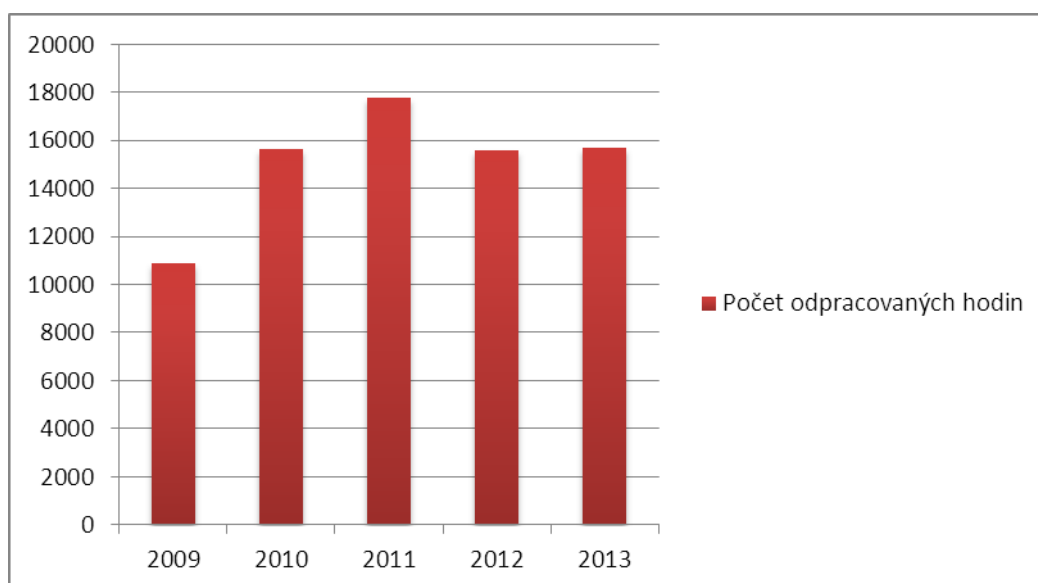
⁷¹ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

Graf 8: Vývoj počtu klientů a dobrovolníků v dobrovolnických programech Maltéžské pomoci v letech 2009-2013

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, konstrukce vlastní

Graf 9: Vývoj odpracovaných hodin v dobrovolnických programech Maltéžské pomoci v letech 2009-2013

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, konstrukce vlastní

Výše znázorněné přehledy tedy ukazují rozdílné hodnoty, které vyjadřují vývoj dobrovolnictví ve sledovaném období a jejich interpretace tudíž není jednoduchá. Na jedné straně hodnoty ukazují stoupající trend počtu dobrovolníků na straně druhé s tímto ukazatelem nezcela koresponduje počet odpracovaných hodin. S výjimkou roku 2009, kde bylo odpracováno o třetinu hodin méně a roku 2011, v který naopak dobrovolníci odpracovali největší počet hodin. Hodnoty odpracovaného času zůstávají přibližně na stejné úrovni, což by se dalo označit zejména ve vztahu roku 2010 k roků 2012 a 2013 za snížení produktivity. Další ukazatel, kterým je nárůst klientů nám jasně značí, že je po službě poptávka, což svědčí o kvalitně odvedené dobrovolnické práci.

Pro přehled jsou zde ještě uvedeny průměrné hodnoty ukazatelů dobrovolnické práce:

Tabulka 9: Průměr odpracovaného času na jednoho dobrovolníka

rok	Ø t/D
2009	38,85
2010	48,84
2011	42,72
2012	30,25
2013	30,41

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, výpočet vlastní

Tabulka 10: Průměr klientů na jednoho dobrovolníka

rok	Ø K/D
2009	1,41
2010	2,09
2011	1,33
2012	1,16
2013	1,63

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, výpočet vlastní

Tabulka 11: Průměr času věnovanému jednomu klientovi

rok	Ø t/K
2009	27,54
2010	23,36
2011	32,20
2012	26,14
2013	18,61

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s., Výroční zpráva 2013, výpočet vlastní

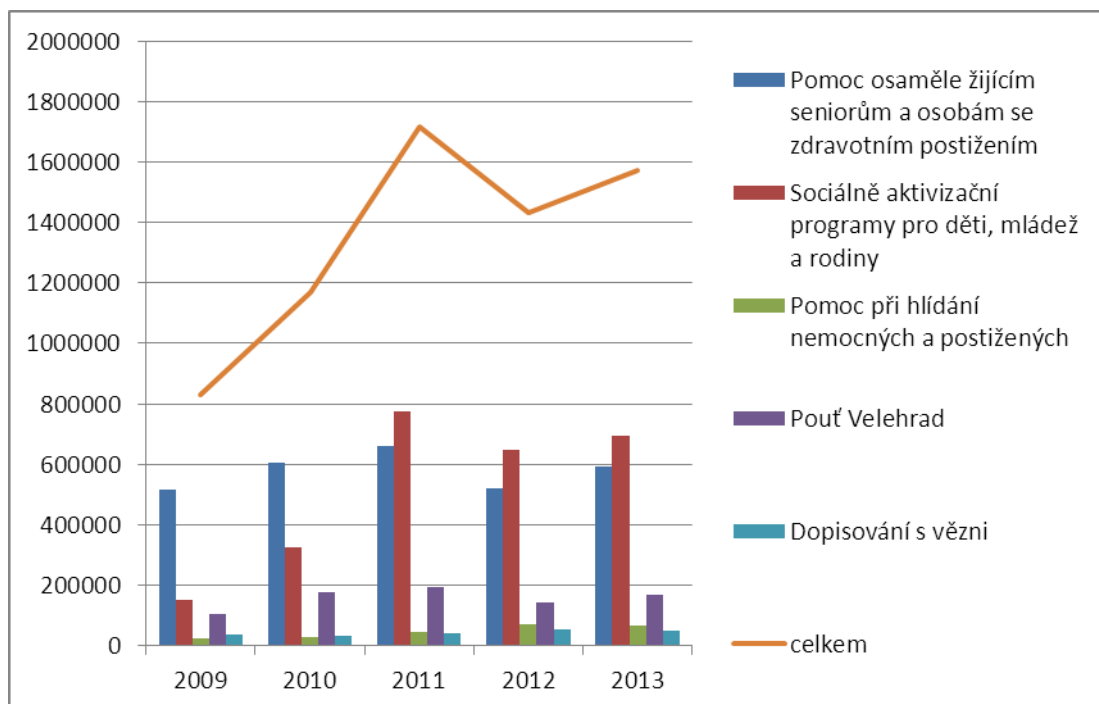
Na dobrovolnické programy Maltéžské pomoci se také můžeme podívat optikou nákladů dobrovolnických programů. Pohled na tyto náklady nám poskytuje tabulka 12, kde jsou vyčísleny náklady na jednotlivé programy a souhrnné náklady těchto programů ve sledované období let 2009 – 2013.

Tabulka 12: Náklady na dobrovolnické programy v letech 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Pomoc osaměle žijícím seniorům a osobám se zdravotním postižením	514143	604399	659168	519851	591885
Sociálně aktivizační programy pro děti, mládež a rodiny	152667	323373	774323	649520	695668
Pomoc při hlídání nemocných a postižených	25000	29244	46896	69589	67730
Pout' Velehrad	103000	178340	194768	141521	170248
Dopisování s vězni	37000	32684	39848	52000	47689
celkem	831810	1168040	1715003	1432481	1573220

Zdroj: Maltéžská pomoc, o.p.s.

Graf 10: Přehled nákladů na dobrovolnické programy v letech 2009-2013

Zdroj: Maltézská pomoc, o.p.s., konstrukce vlastní

Zjištění nákladů na dobrovolnické programy a aktivity Maltézské pomoci není zcela jednoduchou záležitostí, jak by se na první pohled mohlo zdát. Je tomu tak, zájmena ve vztahu ke mzdám koordinátorů, kteří často působí taktéž jako sociální pracovníci v jiných programech, na které dobrovolnické programy navazují. Problém nastává v okamžiku členění úvazků jednotlivých pracovníků, kteří se těmto programům věnují. Proto jsou náklady na dobrovolnictví vyčísleny na základě příjmů určených výhradně pro tyto programy.

Z grafu 10 je patrný vývoj nákladů na dobrovolnické programy, kde u programů věnujících se seniorům a lidem se zdravotním hendikepem je trend vývoje téměř konstantní a náklady nikterak výrazně nerostou. Stejně tomu je i u programů věnujících se hlídání nemocných a postižených, dopisování s vězni a největší jednorázové akce, kterou je Mezinárodní setkání vozíčkářů na Velehradě. U programů, které se zaměřují na sociální aktivizaci dětí a mládeže, trend vývoje nákladů koresponduje s vývojem počtu odpracovaných dobrovolnických hodin, viz graf 9. Z tohoto vztahu je patrné, že největší podíl na nákladech dobrovolnických projektů tvoří náklady přímo spojené s výkonem této činnosti. Jedná se především o cestovní náklady dobrovolníků z místa bydliště do místa

výkonu dobrovolnické aktivity. Další částí těchto nákladů jsou náklady spojené s uzavřením smlouvy, tzn. náklady na pojištění dobrovolníků pro výkon činnosti, proplacení výpisu z rejstříku trestů a náklady na zaškolení. V neposlední řadě se na celkových nákladech dobrovolnických programů promítají náklady na mzdy jednotlivých koordinátorů těchto programů.

4.2.2 Ocenění dobrovolné práce

Hodnota dobrovolné práce by teoreticky měla odpovídat běžné tržní hodnotě odměny za danou práci. Tudíž se jako nejsprávnější možné řešení způsobu ohodnocení jeví srovnání dobrovolné práce s individuální tržní cenou práce. Většinou se však bude jednat o způsob, který bude velmi nepraktický a to z řady důvodů. Jedním z těchto důvodů by bylo velké zvýšení administrativních úkonů, s čímž jsou spojeny i vyšší administrativní náklady. Dalším překážkou tohoto způsobu zjišťování hodnoty dobrovolné práce je to, že dobrovolníci obvykle vykonávají takové práce, pro které není třeba profesionální personální zajištění. Způsob jakým bude stanovena hodnota dobrovolnické práce, musí tato omezení překonat, zároveň však musí jít o částku, která je co nejbližší tržní ceně.⁷²

Neziskové organizace na území ČR využívají více metod pro zjištění hodnoty dobrovolné práce. Nejčastěji využívaný přístup pro stanovení této hodnoty je medián hrubých mezd zaměstnanců v neziskovém sektoru, podle Informačního systému o průměrném výděлку. Další možnou metodou může být metoda Ministerstva práce a sociálních věcí, která stanovuje hodnotu dobrovolné práce jako 6. pracovní stupeň a 6. platovou třídu dle stupnice platových tarifů podle platových tříd a stupňů.⁷³

Pro potřeby této diplomové práce je hodnota dobrovolné práce ohodnocena, jako medián hrubých mezd pracovníků v oblasti sociální práce. Tento údaj je čerpán z pravidelně vydávaných statistik Informačního systému o průměrném výděлку⁷⁴

⁷² NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

⁷³ Ibit.

⁷⁴ Informační systém o průměrném výděлку je dostupný online: <http://www.ispv.cz/>

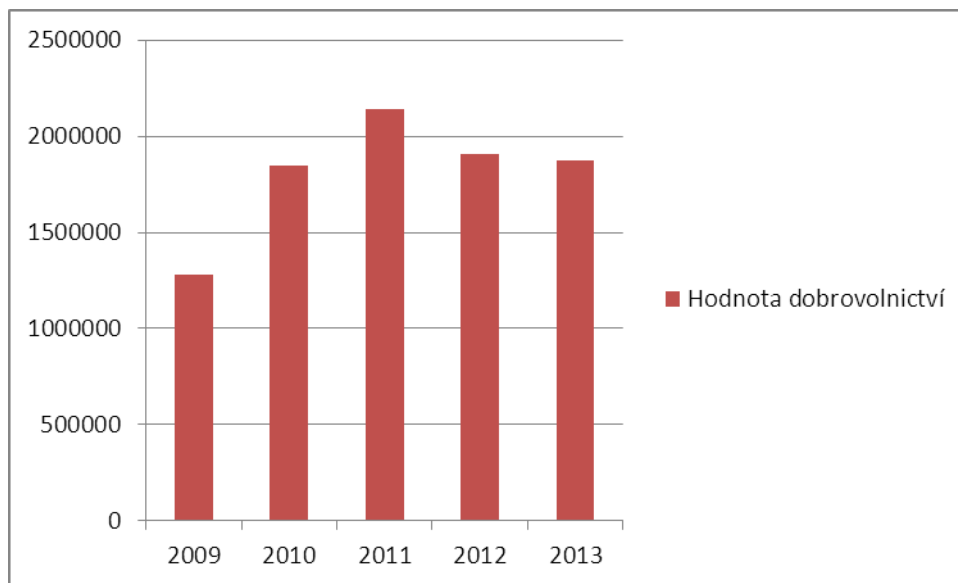
Ministerstva práce a sociálních věcí. Ekonomická hodnota dobrovolnictví je pak vypočtena, jako násobek mediánu hrubých mezd této kategorie zaměstnanců s počtem odpracovaných dobrovolnických hodin v příslušném roce sledovaného období.

Tabulka 13: Ekonomická hodnota dobrovolnictví

Rok	Mediána hrubé mzdy (Kč/hod)	Počet odpracovaných hodin	Hodnota dobrovolnictví
2009	117,8	10878	1281428
2010	118,3	15628	1848792
2011	120,4	17772	2139749
2012	122,3	15579	1905312
2013	119,6	15689	1876404

Zdroj: Medián hrubé mzdy – Informační portál o průměrném výdělku Ministerstva práce a sociálních věcí; Počet odpracovaných hodin – Maltézská pomoc, o.p.s.; Hodnota dobrovolnictví – vlastní výpočet

Graf 11: Vývoj ekonomické hodnoty dobrovolnictví

Zdroj: vlastní

V tabulce 13 je proveden výpočet ekonomické hodnoty dobrovolnictví a v grafu 11 můžeme vidět názorný přehled vývoje této hodnoty. Jelikož ve sledovaném období nedošlo k výrazné změně mediánu hrubých mezd zaměstnanců pracujících v sociální oblasti, má největší vliv na vývoj tohoto ukazatele počet odpracovaných hodin což dosvědčuje

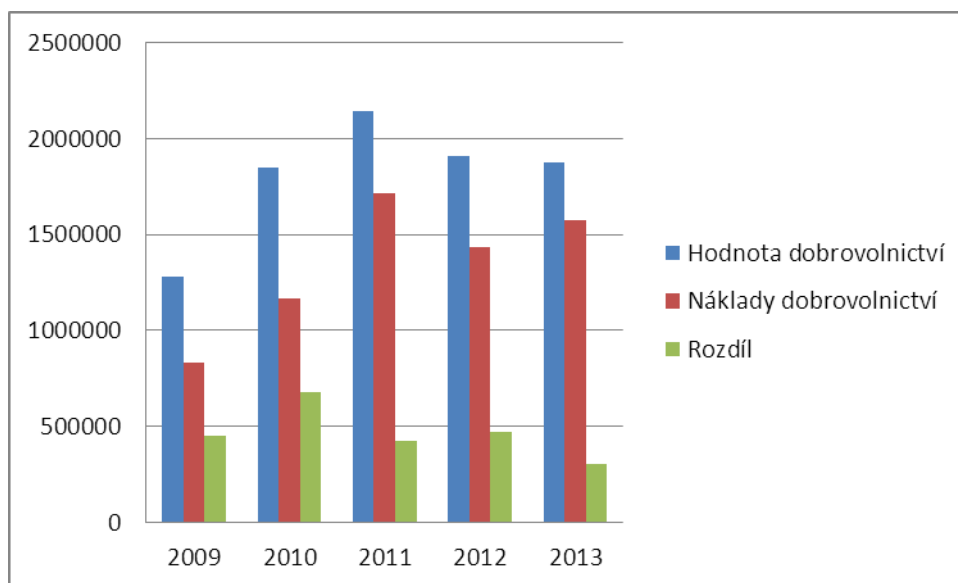
i vzájemná komparace grafu 9 a grafu 11. Výjimku tohoto vývoje můžeme spatřit v letech 2012 a 2013, kde se hodnota mediánu hrubých mezd liší o 2,70 Kč, zatímco počet odpracovaných hodin se poměrově tolik nemění.

Tabulka 14: Rozdíl mezi ekonomickou hodnotou dobrovolnictví a náklady na dobrovolnické programy

Rok	Hodnota dobrovolnictví	Náklady dobrovolnictví	Rozdíl
2009	1281428	831810	449618
2010	1848792	1168040	680752
2011	2139749	1715003	424746
2012	1905312	1432481	472831
2013	1876404	1573220	303184

Zdroj: Vlastní výpočet

Graf 12: Přehled vývoje ekonomických hodnot dobrovolnické činnosti, nákladů a výsledného rozdílu

Zdroj: Vlastní výpočet, Vlastní konstrukce

Výsledný rozdíl mezi vynaloženými náklady na dobrovolnické programy a ekonomickou hodnotou dobrovolnické činnosti zobrazuje kolísavý vývoj s mírnou sestupnou tendencí, která by se dala označit, jako snižování efektivity dobrovolnických

programů. Nutno však zohlednit rozdíl výší mediánů hrubých mezd zaměstnanců pracujících v sociální oblasti, jehož hodnota se meziročně vyvíjí a především v roce 2012 vyčnívá. Celkově však lze konstatovat, že dobrovolnické programy Maltézske pomoci jsou velmi efektivní a to stále bereme v potaz jen hodnoty kvantitativních ukazatelů. Hodnotu, kterou dobrovolníci skutečně vkládají do své práce, nelze žádným kvantitativním ukazatelem zachytit.

4.3 Dílčí ukazatele finanční analýzy

Pro finanční analýzu je zvoleno zhodnocení období let 2009 až 2013 a jejich vzájemná komparace. Pro dílčí ukazatele analýzy je pro potřeby této práce vycházeno z účetních závěrek obecně prospěšné společnosti Maltézska pomoc, které jsou zveřejněny ve výročních zprávách společnosti.

S ohledem na existující souvislosti mezi jednotlivými částmi finanční analýzy je třeba volit pro finanční analýzu neziskové organizace ukazatele v určité struktuře. Ivana Kraftová navrhuje pro analýzu municipálních firem následující strukturu ukazatelů a vzhledem k podobnosti principiálního fungování municipálních a nestátních neziskových společností je tato analýza využitelná i v nestátním neziskovém sektoru:⁷⁵

- Autarkie
- Rentabilita
- Aktivita
- Likvidita
- Financování
- Produktivita
- Investiční rozvoj/útlum

⁷⁵ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.

Novotný však u nestátních neziskových organizací doporučuje sledovat především míru autarkie, rentabilitu a podíl vlastních zdrojů na celku.⁷⁶

4.3.1 Míra autarkie Maltézské pomoci

Autarkie zobrazuje míru soběstačnosti společnosti. Hospodářský výsledek je z více důvodů sporným ukazatelem efektivnosti neziskové organizace. Jedním z důvodů proč tomu tak je, je fakt, že tato organizace není primárně zřizována jako zisková firma. Druhým důvodem je to, že hospodářský výsledek neziskových organizací je zachycován na akruální bázi. Pro hodnocení míry nezávislosti společnosti je nutné vzít v úvahu následující předpoklady, jejichž nesplnění komplikuje vyhodnocení tohoto ukazatele. Prvním předpokladem, který by měl být splněn, je plné nasycení trhu poptávky nabídkou a druhým předpokladem je to, že neexistuje soukromá firma, která by byla schopna spotřebovat menší vstupy za stejnou úroveň výstupů.⁷⁷

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

Způsob měření autarkie hlavní činnosti na výnosově nákladové bázi zobrazuje, jak je společnost soběstačná z pohledu krytí svých nákladů z dosažených výnosů. Jde o ukazatel, který se dotýká pouze hlavní činnosti společnosti. Nejčastěji tvoří na straně výnosů nejvýznamnější položku neinvestiční dotace, jelikož jsou součástí veřejných prostředků, které společnosti slouží k realizaci veřejných produktů.⁷⁸

$$A_{HV-H\check{C}} = \frac{V_{H\check{C}}}{N_{H\check{C}}} \cdot 100 \quad \text{Vzorec (6.1)}$$

⁷⁶ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

⁷⁷ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.

⁷⁸ Ibit.

$A_{HČ}$ – autarkie hlavní činnosti na základě nákladové báze

$V_{HČ}$ – výnosy z hlavní činnosti

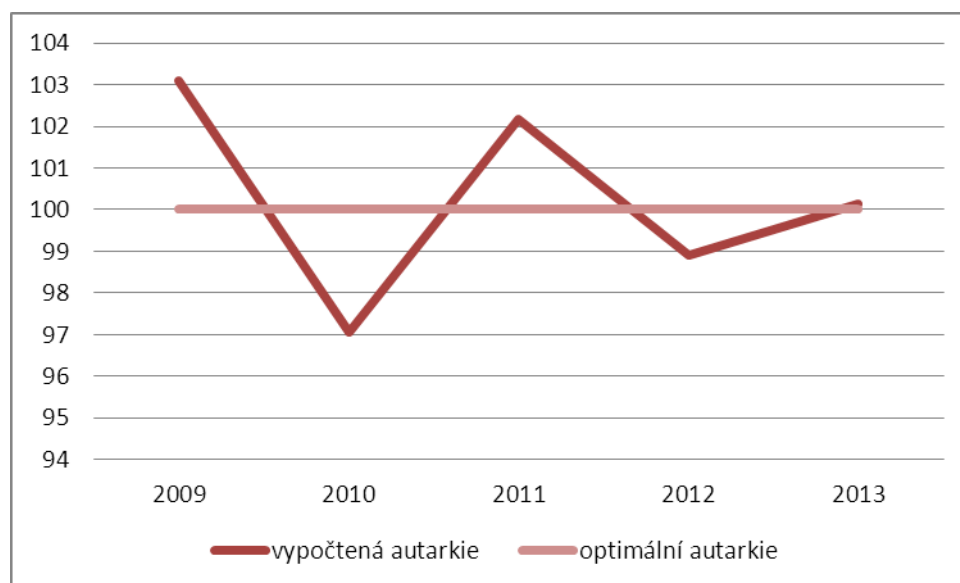
$N_{HČ}$ – náklady hlavní činnosti

Tabulka 15: Výpočet autarkie na výnosově nákladové bázi

rok	$V_{HČ}$	$N_{HČ}$	$A_{HV-HČ}$
2009	3971	3852	103,09%
2010	6558	6758	97,04%
2011	9217	9020	102,18%
2012	11728	11858	98,90%
2013	16235	16214	100,13%

Zdroj: Data – výroční zprávy Maltézske pomoci, Vlastní výpočet

Graf 13: Přehled vývoje autarkie na výnosově nákladové bázi

Zdroj: Vlastní výpočet, Vlastní konstrukce

Z propočtů autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů ve sledovaném období znázorněném v grafu 13 je patrné kolísání míry soběstačnosti společnosti v rámci hlavní činnosti a její postupné ustalování na optimální hodnotě, kterou společnost téměř dosahuje v roce 2013. Maltézska pomoc nebyla zcela soběstačná v rámci své hlavní činnosti v letech

2010 a 2012, což znamená nedostatečné krytí nákladů výnosy. V letech 2009 a 2011 naopak společnost optimum tohoto ukazatele poměrně výrazně přesahuje. Nejlepší situace se jeví v roce 2013, kde společnost dosáhla tohoto optima téměř úplně a vykazuje tedy optimální krytí nákladů výnosy.

Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů

Výpočet samostatnosti společnosti na základě příjmů a výdajů odbourává vliv účetních principů, které jsou využity při účtování výnosů a nákladů. Vyrovnanost hospodaření neziskových organizací je na bázi příjmově-výdajové dána vyrovnaností, tedy stoprocentním pokrytím výdajů příjmy. Tento ukazatel tedy ukazuje, zda byly generovány dostatečné příjmy pro pokrytí výdajů na službu.⁷⁹

$$A_{CF} = \frac{P_y}{V_e} \cdot 100$$

Vzorec (6.2)

A_{FC} - autarkie na příjmově výdajové bázi celkem

P_y – příjmy

V_e – výdaje

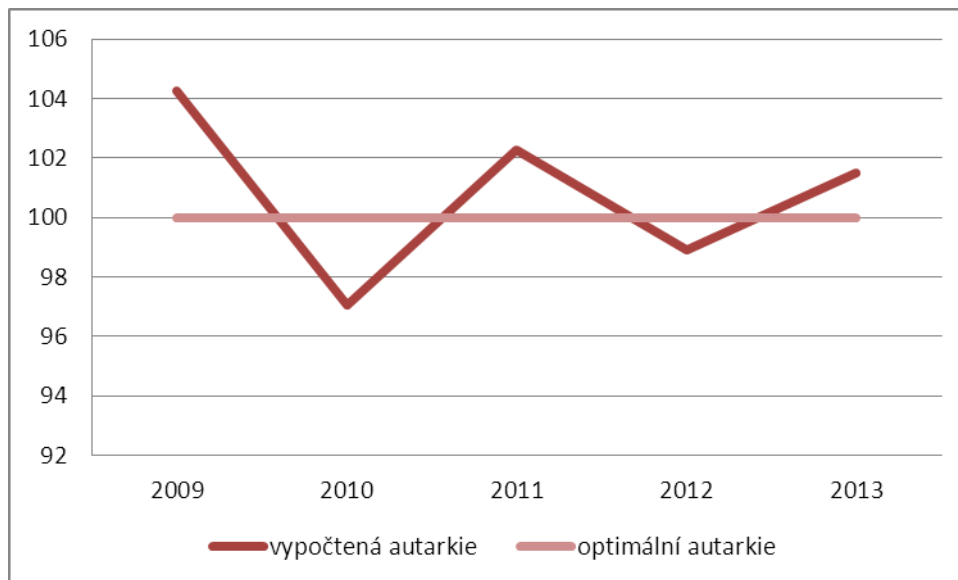
Tabulka 16: Výpočet autarkie na bázi příjmů a výdajů

rok	P_y	V_e	A_{CF}
2009	5684	5452	104,26%
2010	6751	6957	97,04%
2011	9269	9061	102,30%
2012	11767	11897	98,91%
2013	16524	16280	101,50%

⁷⁹ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.

Zdroj: Data – výroční zprávy Maltézske pomoci, Vlastní výpočet

Graf 14: Vývoj autarkie na bázi příjmů a výdajů

Zdroj: Vlastní výpočet, Vlastní konstrukce

4.3.2 Rentabilita

Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

Tento dílčí ukazatel efektivnosti je jedním z nejpřísnějších. Srovnává užitný efekt v podobě zisku se vstupy, které byly k výslednému produktu vynaloženy. Cílem každé organizace je maximalizace nákladové rentability doplňkové činnosti tak, aby prostředky z ní získané mohli podporovat činnost hlavní. Pokud hodnoty rentability nákladové činnosti dlouhodobě inklinují k záporným hodnotám, je nasnadě vývoj tohoto trendu eliminovat, případně zvážit ukončení doplňkové činnosti.

$$r_{ND\check{c}} = \frac{HV_{D\check{c}}}{N_{D\check{c}}} \cdot 100 \quad \text{Vzorec (6.3)}$$

$r_{ND\check{c}}$ – rentabilita nákladů doplňkové činnosti

$H_{VD\check{c}}$ – hospodářský výsledek doplňkové činnosti

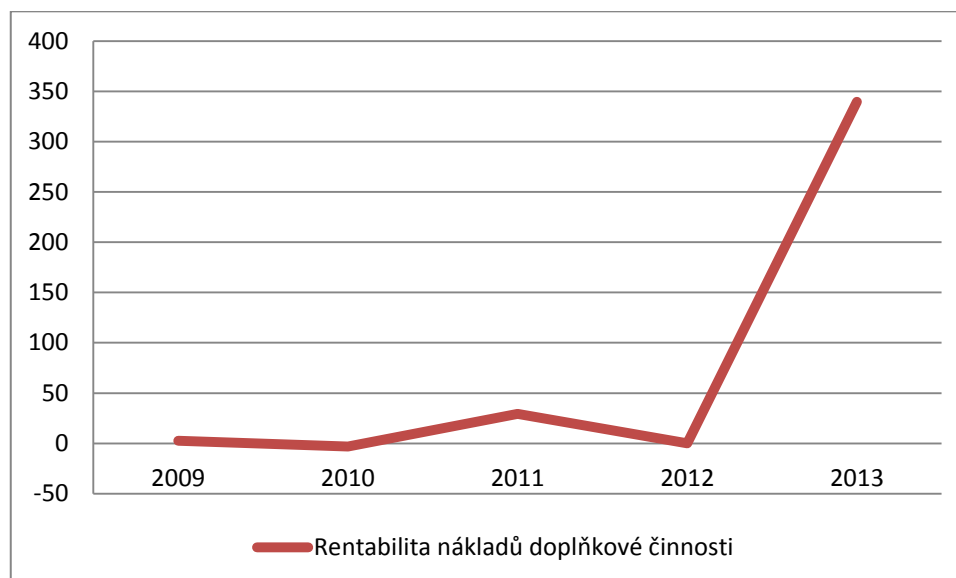
$N_{D\check{c}}$ – náklady doplňkové činnosti

Tabulka 17: Výpočet rentability nákladů doplňkové činnosti

rok	H _{VDČ}	N _{DČ}	r _{NDČ}
2009	113	4174	2,71%
2010	-6	199	-3,02%
2011	12	41	29,27%
2012	0	39	0%
2013	224	66	339,40%

Zdroj: Data – výroční zprávy Maltézske pomoci, Vlastní výpočet

Graf 15: Vývoj rentability nákladů doplňkové činnosti

Zdroj: Vlastní výpočet, Vlastní konstrukce

Z grafu 15 je patrné, že hodnoty rentability nákladů doplňkové činnosti nejsou nikterak vysoké a v roce 2010 dokonce dosahují nepříznivý vývoj, tedy záporné hodnoty. Velmi pozitivně lze ovšem hodnotit rok 2011, kde rentabilita dosahuje hodnoty 29%. V posledním roce zkoumaného období však dochází k zásadnímu zvratu, kde míra rentability dosahuje vynikajících hodnot přesahující hranici 330%. Při hlubší analýze této vysoké hodnoty je nutno podotknout, že na takto vysoké hodnotě se nejvyšší mírou podílí přijaté dary na provoz vedlejší činnosti a tržby z prodeje služeb se na ní podílí jen 3,5%.

Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

Jedná se o ukazatel, který zachycuje procentuální míru pokrytí záporného výsledku hospodaření v hlavní činnosti, kladným výsledkem hospodaření hospodářské činnosti.

$$Z'' = \frac{zisk_{DČ}}{ztráta_{HČ}} \cdot 100 \quad \text{Vzorec (6.4)}$$

Z'' – míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

$ztráta_{HČ}$ - hospodářský výsledek z hlavní činnosti (implicitně v záporné hodnotě)

$zisk_{DČ}$ - hospodářský výsledek z doplňkové činnosti (implicitně v kladné hodnotě)

Tabulka 18: Výpočet míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

rok	zisk _{DČ}	ztráta _{HČ}	Z''
2009	113	-119	-94,96%
2010	-6	200	-3,00%
2011	12	-196	-6,12%
2012	0	129	0,00%
2013	224	-20	-1120,00%

Zdroj: Data – výroční zprávy Maltézske pomoci, Vlastní výpočet

Z tabulky propočtů ukazatele míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti je patrné, že Maltézska pomoc dosahuje ztrátových hodnot výsledku hospodaření pouze v letech 2010 a 2012, proto hodnoty zbylých let nejsou relevantní ve vztahu k tomuto ukazateli. Ukazatel míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti z let 2010 a 2012 ovšem nelze hodnotit kladně, vzhledem k tomu, že v roce 2010 došlo nejen ke ztrátě v hlavní činnosti, ale také ke ztrátě v hospodářské, tedy doplňkové činnosti. V roce 2012 byl pak hospodářský výsledek doplňkové činnosti roven nule, tudíž ani v roce 2010 ani v roce 2012 nedošlo pokrytí ztráty hlavní činnosti ziskem z činnosti doplňkové.

4.3.3 Ukazatel financování

Podíl vlastních zdrojů na celku

Tento stavový okamžitý indikátor zobrazuje zastoupení vlastních zdrojů v celkových zdrojích krytí majetku.

$$\text{míra finanční nezávislosti} = \frac{VK}{K} \cdot 100 \quad \text{Vzorec (6.5)}$$

VK – vlastní kapitál

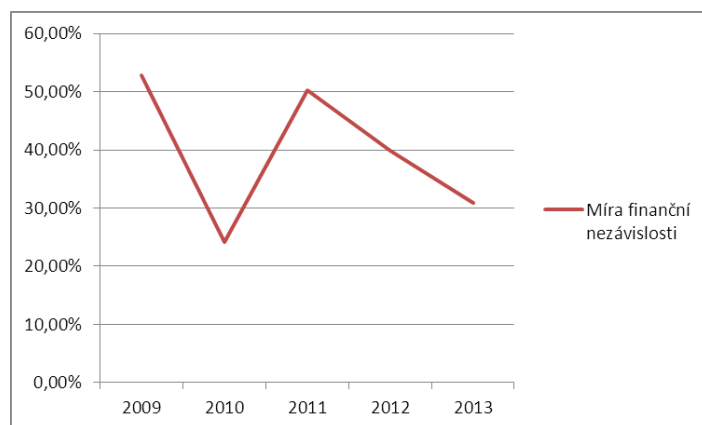
K – celkový kapitál

Tabulka 19: Výpočet míry finanční nezávislosti organizace

rok	VK	K	Míra finanční nezávislosti
2009	965	1828	52,79%
2010	746	3086	24,17%
2011	1251	2491	50,22%
2012	1151	2893	39,79%
2013	1174	3793	30,95%

Zdroj: Data – výroční zprávy Maltézske pomoci, Vlastní výpočet

Graf 16: Přehled vývoje míry finanční nezávislosti

Zdroj: Vlastní výpočet, Vlastní konstrukce

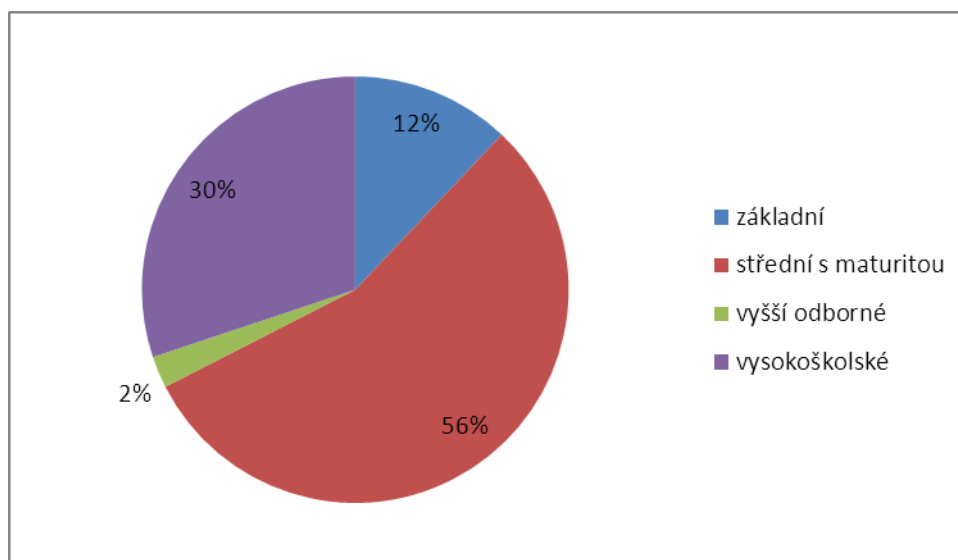
Hodnoty výrazně nižší než 50 % bývají u společností sygnálem ke zvýšení pozornosti a hodnoty pod 30% mohou být výrazem její nestability. Pokud by finanční nezávislost Maltézske pomoci dlouho setrvala v nízkých hodnotách, hrozilo by jí zvýšení věřitelského rizika.

5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU

Dotazníkový průzkum, jehož cílem je zjistit pohled na neziskové organizace a dobrovolnictví v rámci jejich fungování, byl realizován za pomoci nástroje webového dotazníku Google Docs. Tato aplikace společnosti Google umožňuje snadné vyhotovení, šíření a následné vyhodnocení dotazníků. Odpovědi dotazníku jsou zaznamenány do tabulkového editoru Google Docs, jenž je kompatibilní s tabulkovým programem Microsoft Excel. Dotazník byl šířen výhradně elektronicky a jeho vzor se nachází v příloze této práce. V dotazníku byly využity uzavřené i otevřené otázky.

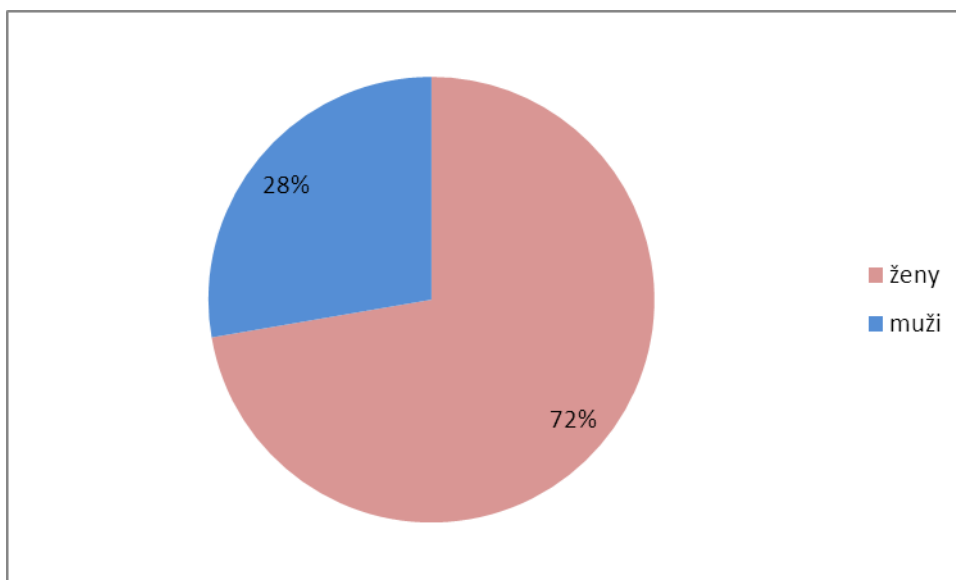
V následujících grafech 17 a 18, lze vidět strukturu respondentů co do vzdělání a pohlaví. Tabulka 11 pak ukazuje informace o věku respondentů. Více než polovina dotazníků pochází od lidí se středním vzděláním s maturitou. Téměř tři čtvrtiny respondentů jsou pak ženy a vzhledem k průměrnému věku 23 let, lze předpokládat, že se s velkou pravděpodobností jedná o studenty vysokých škol.

Graf 17: Struktura respondentů, dle vzdělání (relativní četnost)

Zdroj: Vlastní průzkum, Vlastní konstrukce

Graf 18: Struktura respondentů, dle pohlaví (relativní četnost)

Zdroj: Vlastní průzkum, Vlastní konstrukce

Tabulka 20: Struktura respondentů, dle věku

Průměr	22,72
Medián	21
Max	52
Min	15
Rozptyl	39,02
Směrodatná odchylka	6,25

Zdroj: Vlastní průzkum

Vnímání užitečnosti neziskových organizací

Pro zjištění vnímání užitečnosti neziskových organizací byla respondentům stanovena škála 1-5, kde je 1 – nejhorší a 5 – nejlepší vnímání.

Průměrná hodnota odpovědí činila 3,87. Medián odpovědí byl pak 4. Nejčastěji volená varianta s četností výskytu 30 byla možnost 4, tedy spíše dobré vnímání neziskových organizací. Jako spíše neužitečné, či zcela neužitečné neziskové organizace označilo 6 respondentů. Celkové vnímání neziskových organizací lze hodnotit jako spíše užitečné.

Smysl investic veřejných prostředků do neziskových organizací

Stejně jako u zkoumání vnímání užitečnosti, je u průzkumu vnímání smyslu investic veřejných prostředků do neziskových organizací realizováno pomocí škály 1-5, kde je 1 – nejhorší a 5 – nejlepší vnímání.

Odpověď s největší absolutní četností výskytu 32 byla na stanovené škále hodnota 5, tedy velmi dobré vnímání investic veřejných prostředků do neziskových organizací. Jako spíše až zcela nesmyslné je označilo 8 respondentů. Průměrná hodnota smyslu investic do veřejných prostředků pak byla rovna hodnotě 3,95 a medián odpovědí je roven 4. Vnímání investic do veřejných prostředků lze tedy hodnotit jako smysluplné.

Oblasti neziskového sektoru, do kterých má smysl investovat

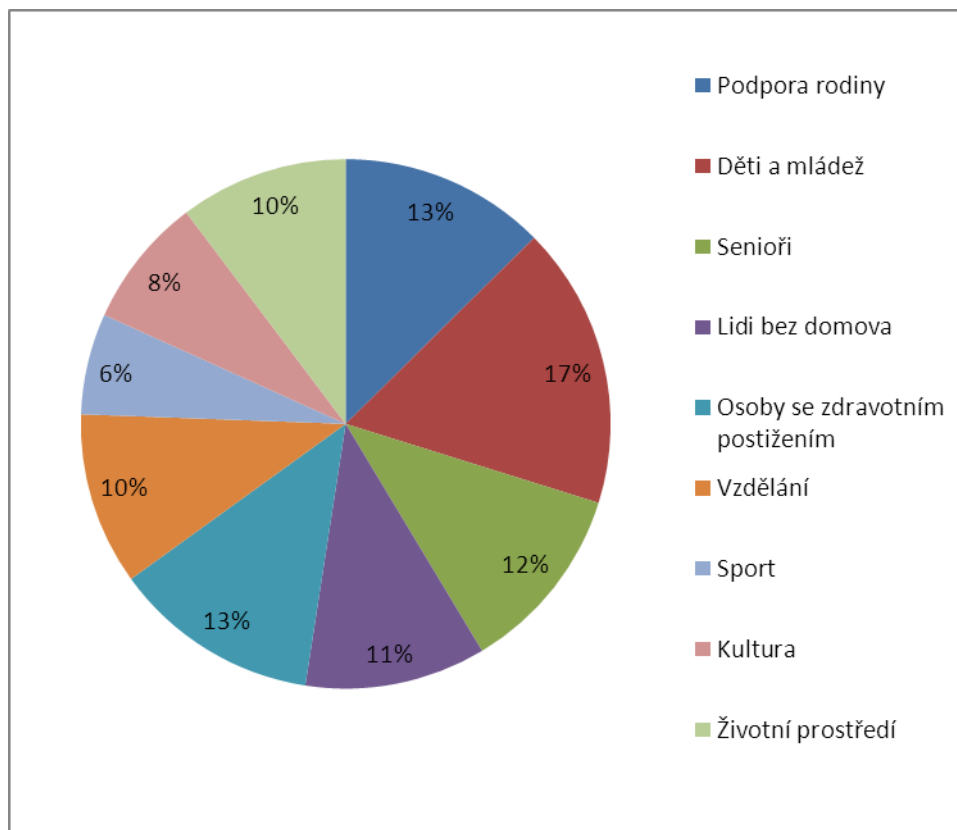
Průzkum ukázal, že jako nejvíce smysluplné investice respondenti vnímají ty, které směřují do programů a aktivit neziskových organizací zaměřených na práci s mládeží, kde relativní četnost odpovědí pro tuto možnost činila 17%, což ve vztahu absolutní četnosti k celkovému počtu respondentů znamená, že 81% respondentů vidí investice do této oblasti jako smysluplné. Jako druhé nejsmysluplnější v pořadí, dle relativní četnosti odpovědí respondenti vidí investice do aktivit spojených s pomocí zdravotně postiženým a podporou rodiny, kde hodnoty relativní četnosti dosahují shodně hodnoty 13%, což je 59% všech respondentů. Nejméně smysluplné investice, pak podle průzkumu jsou investice do sportu, v kterých spatřuje smysl pouze 29% respondentů. V tabulce 21 a grafu 19, pak můžeme vidět přehled zbylých hodnot.

Tabulka 21: Absolutní četnost odpovědí smyslu investic veřejných prostředků do jednotlivých oblastí neziskového sektoru

Podpora rodiny	49
Děti a mládež	67
Senioři	45
Lidi bez domova	43
Osoby se zdravotním postižením	49
Vzdělání	41
Sport	24
Kultura	31
Životní prostředí	40

Zdroj: Vlastní průzkum

Graf 19: Relativní četnost odpovědí smyslu investic veřejných prostředků do jednotlivých oblastí neziskového sektoru

Zdroj: Vlastní průzkum, Vlastní konstrukce

Znalost výskytu neziskových organizací

Z celkového počtu 83 respondentů 73% zná ve svém okolí alespoň jednu neziskovou organizaci a zbylých 27% se vyjádřilo, že žádnou takovou organizaci nezná. Mezi odpověďmi respondentů, kteří nějakou neziskovou organizaci znají, byly nejčastěji jmenovány následující organizace: Charita, Člověk v tísni, Maltézská pomoc, Sbor dobrovolných hasičů, Adra a Skaut. (viz tabulka 12) 45% respondentů se pak vyjádřilo, že se již zapojilo do činnosti některé neziskové organizace, 25% se nezapojilo nikdy a 16% o tom teprve přemýšlí. Ti, kteří se nějakým způsobem již zapojili, pak nejčastěji svou aktivitu spojují s charitativními organizacemi a to buď na bázi dobrovolnické spolupráce, nebo finanční podpory.

Tabulka 22: Neziskové organizace s největší absolutní četností výskytu v dotazníkovém šetření jejich známosti

Maltézská pomoc	9
Charita	24
Adra	5
Člověk v tísni	9
Skaut	5
SDH	10

Zdroj: Vlastní průzkum

Vnímání dobrovolnictví v neziskových organizacích

Účastníci dotazníkového průzkumu vnímají dobrovolnictví v neziskových organizacích jako velmi důležité. Svědčí o tom fakt, že 61% těchto účastníků na škále 1-5, (1 – nejhorší, 5 – nejlepší vnímání) označilo významnost dobrovolnictví hodnotou 5, tedy že má velký význam. Pouze necelých 5% pak dobrovolnictví v neziskových organizacích vnímá jako spíše či zcela zbytečné. Průměr odpovědí činil 4,41 a medián dosáhl hodnoty 5.

Na dotaz zda by dotazovaný byl ochoten pracovat jako dobrovolník pro nějakou organizaci odpovědělo „ano“ 45 respondentů, což je 54% z celkového počtu. 14% neví, zda by bylo ochotno a 24% dotázaných již pracuje nebo pracovalo jako dobrovolník. Pouze 5% není ochotno pracovat pro neziskové organizace na bázi dobrovolnictví.

Při pohledu z hlediska vzájemných vztahů mezi odpověďmi na otázky dotýkají se dobrovolnictví, můžeme vysledovat, že pouze 82% respondentů, kteří dobrovolnictví vnímají jako velmi důležité, či spíše důležité, je ochotno se do něj aktivně zapojit.

Celkové pohled na výsledky dotazníkového průzkumu

Z celkového pohledu na výše uvedené dílčí výsledky dotazníkového průzkumu, lze konstatovat, že účastníci dotazníkového šetření vnímají až na výjimky neziskové organizace jako důležité, stejně tak jako vnímají velmi důležité dobrovolnictví v rámci těchto organizací. Na závěr je třeba zdůraznit, že se vzhledem k velikosti vzorku a složení respondentů nejedná o průzkum, který by byl transparentní ve vztahu k celonárodnímu mínění, což je taktéž důsledkem způsobu šíření dotazníků, který byl zvolen vzhledem

k nižší náročnosti zpracování dat. Pro potřeby této diplomové práce, kde tvoří jen malou dílčí část, je tento způsob dotazníkového šetření dostačující.

ZÁVĚR

Diplomová práce je nepřímou koncipována do dvou částí. Úvodní dvě kapitoly jsou víceméně teoretickou podstatou práce, která pojednává o pozici nestátních neziskových organizací v rámci národního hospodářství. Blíže je pak pojednáno o obecně prospěšných společnostech a dobrovolnictví v rámci těchto organizací. Zbývající části práce jsou více praktického charakteru a seznamují nás s nestátní neziskovou organizací Maltézská pomoc, o. p. s. a jejím vývojem v letech 2009-2013. Závěrečnou část tvoří drobný průzkum vnímání neziskových organizací a dobrovolnictví v nich.

Co se týče procenta populace, které je ohroženo chudobou a sociálním vyloučením, patří Česká republika mezi nejlépe hodnocené státy EU. Toto procento se v posledních letech pohybuje kolem 15% (viz. Příloha PI), což je hluboko pod evropským průměrem, ale přesto je poměrně děsivá představa, že jeden a půl miliónu obyvatelstva této země je ohroženo chudobou. Právě proto existují organizace, jako je Maltézská pomoc, které se svou činností snaží pomáhat i této cílové skupině. Další ukazatel potřeby neziskových organizací v sociální oblasti můžeme vidět v křivce demografického vývoje stárnutí populace. Tento ukazatel naznačuje, že v budoucnu bude poptávka po službách spojených s podporou a sociální aktivizací seniorů stále růst.

Maltézská pomoc svým posláním, cíli a činností navazuje na tradiční poslání svého zřizovatele. V současné době se organizace zaměřuje především na pomoc sociálně vyloučeným. Jedná se o různě znevýhodněné děti, osoby s rozličnými typy postižení a v neposlední řadě do cílových skupin organizace spadají senioři.

Ve sledovaném období dochází k rozvoji organizace, což dokumentuje růst počtu zaměstnanců, obratu, dobrovolníků či klientů, kterým Maltézská pomoc, o.p.s. pomáhá. Velmi zajímavý pohled na organizaci, resp. na její dobrovolnické aktivity zprostředkovává výpočet ekonomické hodnoty práce dobrovolníků, který názorně demonstruje ekonomický smysl dobrovolnictví v této organizaci. S výjimkou roku 2013 celková ekonomická hodnota dobrovolnické práce převyšuje 400 tis. Kč. Skutečný přínos dobrovolnictví má však mnohem vyšší hodnotu. Dobrovolnictví mimo ekonomický přínos do společnosti vnáší hodnoty, které penězi vyjádřit nelze.

Optikou dílčích ekonomických ukazatelů můžeme organizaci taktéž hodnotit vesměs pozitivně. Slabší se u organizace jeví doplňková činnost, která se do výraznějšího kladného hospodářského výsledku dostává jen díky účelovým darům sponzorů. Organizace má spíše tendenci od této činnosti ustupovat. Možnost změny tohoto vývoje spatřuji v hospodářských aktivitách, které se zaměřují na vzdělávání v oblasti zdravotnictví, kde konkurence není příliš vysoká a poplatky za tyto služby se řídí tržní cenou. Nabízí se zde cílové skupiny pedagogů, firemních zdravotníků či uchazečů o řidičské oprávnění. Další možnost na zvýšení hospodářského výsledku z doplňkové činnosti se nabízí v podobě realizace reklamní činnosti. Maltézská pomoc vlastní několik velkých aut, která využívá k realizaci hlavní činnosti a která se pro tento způsob příjmu přímo nabízí. Co víc, organizace vlastní pro výše zmíněné návrhy doplňkové činnosti potřebná živnostenská oprávnění.

Poslední část této diplomové práce tvoří malý průzkum vnímání neziskových organizací a dobrovolnictví v těchto organizacích. Výsledky dotazníkového šetření ukázaly vesměs pozitivní postoj respondentů k neziskovým organizacím. Většina dotázaných vnímá neziskové organizace jako užitečné. Stejně jako vnímají smysluplnost investic z veřejných prostředků do těchto organizací. Respondenti vidí nejvyšší smysl těchto investic do programů, které se věnují dětem a mládeži, podpoře rodiny a podpoře osob se zdravotním postižením, což jsou taktéž hlavní cílové skupiny Maltézské pomoci. Až překvapivě pozitivně je vnímáno dobrovolnictví v rámci neziskových organizací, které respondenti vnímají, jako velmi užitečné o čemž svědčí nadpoloviční většina hodnocení nejvyšší známkou na stanovené škále. Většina účastníků dotazníkového šetření se taktéž vyjádřila, že by byla ochotna pracovat nebo již pracuje na dobrovolnické bázi. Vzhledem k nízkému průměrnému věku respondentů, průzkum naznačuje budoucí naděje rozvoje hodnot občanské společnosti na území našeho národa.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] JURAJDOVÁ, Hana a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Účetnictví, daně, audit a financování územních samosprávních celků a organizací neziskového sektoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 132 s. ISBN 80-210-3583-8.
- [2] KIZÁKOVÁ, Hana. *Terminologie neziskového sektoru* (1997) In: POLAČKOVÁ, Zuzana. *Fundraisingové aktivity: jak získat finanční prostředky od místní komunity*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, ISBN 80-717-8694-2.
- [3] KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.
- [4] MACHÁLEK, Petr a Jitka NESRSTOVÁ. *Základy fundraisingu a projektového managementu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 111 s. ISBN 978-80-210-5518-6.
- [5] NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.
- [6] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.
- [7] ŠKARABELOVÁ, Simona. *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, ISBN 80-239-4057-0.
- [8] ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Fundraising*. Vyd. 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, 78 s. ISBN 978-807-3687-502.
- [9] *Výroční zpráva 2009: Maltézská pomoc, o.p.s.* Praha: Maltézská pomoc, o.p.s., 2010.
- [10] *Výroční zpráva 2010: Maltézská pomoc, o.p.s.* Praha: Maltézská pomoc, o.p.s., 2011.
- [11] *Výroční zpráva 2011: Maltézská pomoc, o.p.s.* Praha: Maltézská pomoc, o.p.s., 2012.
- [12] *Výroční zpráva 2012: Maltézská pomoc, o.p.s.* Praha: Maltézská pomoc, o.p.s., 2013.

- [13] *Výroční zpráva 2013: Maltézská pomoc, o.p.s.* Praha: Maltézská pomoc, o.p.s., 2014.

Online zdroje:

- [14] BĚHOUNEK, Pavel. *Nový občanský zákoník a jeho dopad do systému soukromého práva*. In: Sagit.cz [online]. Ostrava: Nakladatelství Sagit, © 2006-2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/prehlub.asp?cd=666&typ=c>
- [15] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česká republika v mezinárodním srovnání 2013: práce, sociální statistiky* [online]. © 2014, 6. 3. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/1607-13-r_2013-3
- [16] Dobrovolnictví u nás a ve světě. In: *Dvorek.eu: (ne)obyčejné pohledy na Evropu* [online]. 2014 [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:mg6pJHaeu7IJ:www.dvorek.eu/dwn/1720/14463cs_CZ_volunteers.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz
- [17] MALTEZSKÁ POMOC, o.p.s. *Maltezskapomoc.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.maltezskapomoc.cz/>
- [18] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Dobrovolnická služba: Dotace na akreditované projekty* [online]. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dotace-na-akreditovane-projekty-642310.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
- [19] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Portál veřejné správy: Evidence nestátních neziskových organizací* [online]. © 2013 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.isnno.cz/EvidenceNNOV10001/DesignPages/oevidenci.aspx>
- [20] SMETANA, Karel. *Návrh logistického zabezpečení dobrovolnické záchranné brigády UTB v rámci nasazení při povodních*. Uherské Hradiště, © 2012. Dostupné z: http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/22799/smetana_2012_bp.pdf?sequence=1. Bakalářská práce. UTB ve Zlíně. Vedoucí práce Ing. Jiří Koch.
- [21] UMLAUF, Michal, Monika MATĚJÍČKOVÁ a Karel SMETANA. MAS HORŇÁCKO A OSTROŽSKO. *Dobrovolnická služba* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z:

<http://www.leader.ostrozsko.cz/index.php/component/guru/guruPrograms/4-dobrovolnictvi/2-dobrovolnicka-sluzba/0>

- [22] UMLAUF, Michal. *Maltézská pomoc* In: Youtube [online]. 16. 4. 2011 [cit. 27. 2. 2014]. 1:20-1:36 min.

Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=qM5UJttNLaA>

- [23] WILSON, J. *Volunteering Annual Review of Sociology*, č. 26, 2000, s. 215 – 240.
Dostupné z: <http://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev.soc.26.1.215>

Legislativní dokumenty:

- [24] Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů
[25] Zákon 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění
[26] Zákon 586/1992 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Přehled počtu zaměstnanců Maltéžské pomoci v letech 2009-2013.....	34
Graf 2: Vývoj příjmů Maltéžské pomoci, o.p.s. v letech 2009-2013 a odhad pro rok 2014.....	40
Graf 3: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2009.....	42
Graf 4: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2010.....	42
Graf 5: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2011.....	43
Graf 6: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2012.....	43
Graf 7: Strukturu finančních prostředků organizace v roce 2013.....	44
Graf 8: Vývoj počtu klientů a dobrovolníků v dobrovolnických programech Maltéžské pomoci v letech 2009-2013.....	46
Graf 9: Vývoj odpracovaných hodin v dobrovolnických programech Maltéžské pomoci v letech 2009-2013	46
Graf 10: Přehled nákladů na dobrovolnické programy v letech 2009-2013.....	49
Graf 11: Vývoj ekonomické hodnoty dobrovolnictví.....	51
Graf 12: Přehled vývoje ekonomických hodnot dobrovolnické činnosti, nákladů a výsledného rozdílu.....	52
Graf 13: Přehled vývoje autarkie na výnosově nákladové bázi.....	55
Graf 14: Vývoj autarkie na bázi příjmů a výdajů	57
Graf 15: Vývoj rentability nákladů doplňkové činnosti	58
Graf 16: Přehled vývoje míry finanční nezávislosti	60
Graf 17: Struktura respondentů, dle vzdělání (relativní četnost).....	61
Graf 18: Struktura respondentů, dle pohlaví (relativní četnost)	62
Graf 19: Relativní četnost odpovědí smyslu investic veřejných prostředků do jednotlivých oblastí neziskového sektoru.....	64

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled počtu zaměstnanců Maltéžské pomoci v letech 2009-2013	33
Tabulka 2: Příjmy Maltéžské pomoci, o.p.s. v letech 2009-2013 a odhad pro rok 2014.....	39
Tabulka 3: Prostředky organizace pro rok 2009	40
Tabulka 4: Prostředky organizace pro rok 2010	40
Tabulka 5: Prostředky organizace pro rok 2011	41
Tabulka 6: Prostředky organizace pro rok 2012	41
Tabulka 7: Prostředky organizace pro rok 2013	41
Tabulka 8: Přehled počtu klientů, dobrovolníků a odpracovaných hodin v dobrovolnických programech Maltéžské pomoci v letech 2009-2013	45
Tabulka 9: Průměr odpracovaného času na jednoho dobrovolníka	47
Tabulka 10: Průměr klientů na jednoho dobrovolníka	47
Tabulka 11: Průměr času věnovanému jednomu klientovi.....	48
Tabulka 12: Náklady na dobrovolnické programy v letech 2009-2013	48
Tabulka 13: Ekonomická hodnota dobrovolnictví.....	51
Tabulka 14: Rozdíl mezi ekonomickou hodnotou dobrovolnictví a náklady na dobrovolnické programy	52
Tabulka 15: Výpočet autarkie na výnosově nákladové bázi.....	55
Tabulka 16: Výpočet autarkie na bázi příjmů a výdajů	56
Tabulka 17: Výpočet rentability nákladů doplňkové činnosti	58
Tabulka 18: Výpočet míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti	59
Tabulka 19: Výpočet míry finanční nezávislosti organizace.....	60
Tabulka 20: Struktura respondentů, dle věku	62
Tabulka 21: Absolutní četnost odpovědí smyslu investic veřejných prostředků do jednotlivých oblastí neziskového sektoru.....	63
Tabulka 22: Neziskové organizace s největší absolutní četností výskytu v dotazníkovém šetření jejich známosti	65

SEZNAM VZORCŮ

Vzorec 6.1: Míra autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů	54
Vzorec 6.2: Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů	56
Vzorec 6.3: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti	57
Vzorec 6.4: Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti výnosem z doplňkové	59
Vzorec 6.5: Míra finanční nezávislosti	60

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1	Členění národního hospodářství dle Pestoffa.....	10
-----------	--	----

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: OSOBY OHROŽENÉ CHUDOBOU NEBO SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍ

PŘÍLOHA P II: DOTACE PRO OBLAST DOBROVOLNICKÉ SLUŽBY NA ROK 2013

PŘÍLOHA P III: VZOR DOTAZNÍKU VNÍMÁNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

PŘÍLOHA P I: OSOBY OHROŽENÉ CHUDOBOU NEBO SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍ

% ze všech obyvatel

% of total population

Země	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Country
EU 28	.	.	.	.	.	.	23,7	24,3	¹⁾ 25,0	EU 28
EU 27	.	¹⁾ 25,7	¹⁾ 25,3	24,4	23,7	23,2	23,7	24,3	¹⁾ 24,9	EU 27
Eurozóna 17	.	21,5	21,8	21,7	21,6	21,3	21,8	22,8	¹⁾ 23,3	Euroarea 17
v tom:										incl.:
Belgie	21,6	22,6	21,5	21,6	20,8	20,2	20,8	21,0	.	Belgium
Bulharsko	.	.	61,3	60,7	²⁾ 44,8	46,2	49,2	49,1	49,3	Bulgaria
Česká republika	.	19,6	18,0	15,8	15,3	14,0	14,4	15,3	15,4	Czech Republic
Dánsko	16,5	17,2	16,7	16,8	16,3	17,6	18,3	18,9	19,0	Denmark
Estonsko	26,3	25,9	22,0	22,0	21,8	23,4	21,7	23,1	23,4	Estonia
Finsko	17,2	17,2	17,1	17,4	17,4	16,9	16,9	17,9	17,2	Finland
Francie	19,8	18,9	18,8	19,0	²⁾ 18,6	18,5	19,2	19,3	19,1	France
Chorvatsko	.	.	.	.	.	.	30,7	32,3	32,3	Croatia
Irsko	24,8	25,0	23,3	23,1	23,7	25,7	27,3	29,4	.	Ireland
Itálie	26,4	25,0	25,9	26,0	25,3	24,7	24,5	28,2	³⁾ 30,4	Italy
Kypr	.	25,3	25,4	25,2	²⁾ 23,3	23,5	24,6	24,6	27,1	Cyprus
Litva	.	41,0	35,9	28,7	27,6	29,5	33,4	33,1	32,5	Lithuania
Lotyšsko	.	45,8	41,4	36,0	²⁾ 33,8	37,4	38,1	²⁾ 40,4	36,6	Latvia
Lucembursko	16,1	17,3	16,5	15,9	15,5	17,8	17,1	16,8	18,4	Luxembourg
Maďarsko	.	32,1	31,4	29,4	28,2	29,6	29,9	31,0	32,4	Hungary
Malta	.	20,2	19,1	19,4	19,6	20,2	20,3	21,4	22,2	Malta
Německo	.	18,4	20,2	20,6	20,1	20,0	19,7	19,9	19,6	Germany
Nizozemsko	.	16,7	16,0	15,7	14,9	15,1	15,1	15,7	15,0	Netherlands
Polsko	.	45,3	39,5	34,4	²⁾ 30,5	27,8	27,8	27,2	26,7	Poland
Portugalsko	27,5	26,1	25,0	25,0	26,0	24,9	25,3	24,4	25,3	Portugal
Rakousko	17,5	16,8	17,8	16,7	18,6	17,0	16,6	16,9	.	Austria
Rumunsko	.	.	.	45,9	44,2	43,1	41,4	40,3	41,7	Romania
Řecko	30,9	29,4	29,3	28,3	28,1	27,6	27,7	31,0	34,6	Greece
Slovensko	.	32,0	26,7	21,3	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	Slovakia
Slovinsko	.	18,5	17,1	17,1	18,5	17,1	18,3	19,3	19,6	Slovenia
Spojené království	.	24,8	23,7	22,6	23,2	22,0	23,2	22,7	.	United Kingdom
Španělsko	25,0	24,3	24,0	23,3	24,5	24,5	26,7	27,7	28,2	Spain
Švédsko	16,9	14,4	16,3	13,9	14,9	15,9	15,0	16,1	18,2	Sweden
Ostatní země										Other countries
Island	13,7	13,3	12,5	13,0	11,8	11,6	13,7	13,7	12,7	Iceland
Norsko	15,8	16,2	16,9	16,5	15,0	15,2	14,9	14,5	13,8	Norway
Švýcarsko	.	.	.	17,9	18,6	17,2	17,2	17,2	.	Switzerland

¹⁾ Chudobou ohrožené osoby jsou osoby, jejichž disponibilní příjem je dlouhodobě pod hranicí chudoby (ta je vymezena ve výši 60% mediánu národního ekvivalizovaného disponibilního příjmu, a to po odpočtu sociálních transferů)

¹⁾ At risk-of-poverty are persons with an equivalised disposable income below the risk-of-poverty threshold, which is set at 60 % of the national median equivalised disposable income (after social transfers)

¹⁾ Odhad

¹⁾ Estimated

²⁾ Přerušení časové řady

²⁾ Break in time series

³⁾ Provizorní údaje

³⁾ Provisional

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/1607-13-r_2013-3

PŘÍLOHA P II: DOTACE PRO OBLAST DOBROVOLNICKÉ SLUŽBY NA ROK 2013

Pč.	Název organizace	Název projektu	Dotace v Kč
1...			
100	Maltézská pomoc, o.p.s.	Dopisování s vězni	27 000
101	Maltézská pomoc, o.p.s.	Pomoc osamoceným seniorům a osobám se zdravotním postižením	180 000
102	Maltézská pomoc, o.p.s.	Pomoc pečujícím při hlídání nemocných a postižených	36 000
103	Maltézská pomoc, o.p.s.	Pomoc zdravotně postiženým při jednorázových akcích	54 000
104	Maltézská pomoc, o.p.s.	Sociálně aktivizační programy pro děti, mládež a podporu rodiny	90 000
...201			
	CELKEM		10 000 000

Zdroj: <http://www.mvcr.cz/clanek/dotace-na-akreditovane-projekty-642310.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

PŘÍLOHA P III: VZOR DOTAZNÍKU VNÍMÁNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Děkuji, že jste se rozhodli věnovat pár minut tomuto krátkému průzkumu vnímání neziskových organizací, které je součástí mé diplomové práce.

*Povinné pole

Jaké je tvé vnímání užitečnosti neziskových organizací pro společnost? *

1 - nejhorší, 5 - nejlepší

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Má podle tebe smysl investovat veřejné prostředky do neziskových organizací? *

1 - určitě nemá, 5 - určitě má

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Do které oblasti neziskového sektoru má podle tebe smysl investovat veřejné prostředky? *

- ☐ Podpora rodiny
- ☐ Děti a mládež
- ☐ Lidi bez domova
- ☐ Senioři
- ☐ Osoby se zdravotním postižením
- ☐ Sport
- ☐ Kultura
- ☐ Vzdělání
- ☐ Životní prostředí
- ☐ Jiné:

Znáš ve svém okolí nějaké neziskové organizace? *

- ☐ ANO
- ☐ NE

Pokud jsi odpověděl/a ANO, které to jsou?

min. 1, max. 5

Zapojil/a ses někdy do činnosti nějaké neziskové organizace? *
(např. charita, divadlo, SDH)

- ☐ ANO
- ☐ NE
- ☐ Teprve o tom přemýšlím

Pokud jsi odpověděl/a ANO, o jakou organizaci se jednalo a jakým způsobem jsi se do její činnosti zapojil/a?

Jaký má podle tebe dobrovolnictví u neziskových organizací? *

1 - nemá vůbec význam, 5 - má velký význam

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Byl/a bys ochoten/a pracovat pro nějakou organizaci jako dobrovolník? *
(bez nároku na honorář)

- ☐ ANO
- ☐ NE
- ☐ Nevím
- ☐ Pracuji / pracoval jsem jako dobrovolník

Kolik je ti let? *

Jakého jsi pohlaví? *

- ☐ Žena
- ☐ Muž

Jaké je tvé nejvyšší dosažené vzdělání? *

- ☐ základní
- ☐ střední
- ☐ střední s maturitou
- ☐ vyšší odborné
- ☐ vysokoškolské
-